

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра міжнародних відносин

**Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»**

Освітня програма 291.00.02 «Регіональні студії»

**БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
на тему:
ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США В НОВИХ
ГЕОПОЛІТИЧНИХ УМОВАХ НА ПРИКЛАДІ
АДМІНІСТРАЦІЇ ДЖО БАЙДЕНА**

**Студентки 4 курсу
денної форми навчання
Ющик Карини
Юріївни**

**Науковий керівник:
доктор. іст. наук,
професор кафедри
міжнародних відносин
Цветков О. Г.**

Київ – 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	8
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	8
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження	8
1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження	11
РОЗДІЛ 2	16
ВНУТРІШНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЖО БАЙДЕНА	16
2.1. Основні стратегічні напрями зовнішньої політики адміністрації Джо Байдена	16
2.2. Економічні інструменти зовнішньої політики адміністрації Байдена	20
2.3. Військова політика адміністрації Джо Байдена	27
2.4. Внутрішньополітичні фактори, що впливають на зовнішню політику Джо Байдена	43
РОЗДІЛ 3	46
АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЖО БАЙДЕНА	46
3.1. Відносини США з країнами ЄС за часів адміністрації Джо Байдена	46
3.2. Україна в контексті зовнішньої політики Джо Байдена	51
3.3. Підсумки зовнішньої політики адміністрації Джо Байдена	57
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ

NATO	Північноатлантичний альянс
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ВООЗ	Всесвітня організація охорони здоров'я
МВФ	Міжнародний валютний фонд
TPP	Транстихоокеанське партнерство
COT	Світова організація торгівлі
USMCA	Угода між США, Мексикою та Канадою (United States–Mexico Canada Agreement)
NAFTA	Північноамериканська угода про вільну торгівлю (North American Free Trade Agreement)
IPEF	Ініціатива з економічного партнерства в Індо-Тихоокеанському регіоні (Indo-Pacific Economic Framework)
ІДІЛ	Ісламська держава Іраку та Ліванту
SDF	Сили демократичної федерації (Syrian Democratic Forces)
РПК	Робітнича партія Курдистану
UNRWA	Управління ООН для допомоги палестинським біженцям і захисту прав
TPS	Тимчасовий захист статусу (Temporary Protected Status)
ППО	Протиповітряна оборона
AUKUS	Альянс безпеки між Австралією, Великою Британією та США
EDA	Агентство Європейського Союзу з оборонних закупівель (European Defence Agency)
ЄС	Європейський Союз
USAI	Ініціатива безпеки України (Ukraine Security Assistance Initiative)
U4U	Програма «Об'єднання для України» (Uniting for Ukraine)
SWIFT	Всесвітня міжбанківська фінансова телекомунікаційна система (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication)

ВСТУП

Зовнішня політика США завжди відігравала значну роль на світовій арені, адже її пріоритети мають величезний вплив на розвиток міжнародних відносин в цілому. За останні роки світ постав перед новими викликами зумовленими переосмисленням силових балансів, змінами клімату, пандемії COVID-19, у зв'язку з чим політика Сполучених Штатів Америки зазнала суттєвих змін. Початок президентства Джо Байдена у 2021 році став важливим етапом для зовнішньої політики Америки, адже країна мусила адаптовуватися до нових умов, серед яких зростаюча конкуренція з Китаєм та Росією, початок повномасштабного вторгнення Росії та територію Української держави, а також зміни в міжнародних альянсах та політичному праві.

Під час правління адміністрації Джо Байдена зовнішня політика США відзначилася новими напрямками, особливо у сфері стратегічного партнерства, відновленням дипломатичних зв'язків із традиційними союзниками, боротьбою з авторитаризмом та зміцненням міжнародних організацій. Важливо також зазначити, щоб під керівництвом Байдена Сполучені Штати намагалися активно зайняти ведучу роль в глобальних процесах безпеки, зокрема через повернення до міжнародних угод, таких як кліматична угода в Парижі, договори з ядерної безпеки та прав людини. Водночас, нові підходи США до зовнішньої політики ставили акценти на зміцнення їхнього міжнародного авторитету як захисників демократичних цінностей.

Війна Росії проти України, яка триває ще з 2014 року, та переросла в зовсім інші масштаби і набрала значиних обертів після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, стала одним з ключових викликів для зовнішньої політики Сполучених Штатів. Цей збройний конфлікт не тільки змінив європейську безпеку, а й має великий вплив на зовнішньополітичні пріоритети США. Підтримка Америки у відновлення суверенітету та незалежності України стала значною частиною нової зовнішньої політики. У зв'язку з російською

агресією США почали активно брати участь у міжнародних політичних процесах, це можна простежити на зміні глобальних енергетичних стратегій та введенні економічних санкцій проти Росії.

Метою цієї роботи є детальний аналіз пріоритетів зовнішньої політики США під керівництвом Джо Байдена, з акцентом на те, як зміни в глобальному середовищі та нові геополітичні умови, включаючи російсько-українську війну, вплинули на стратегічні напрямки країни.

Актуальність дослідження зовнішньої політики США за адміністрації Джо Байдена обумовлена глобальними змінами в геополітичній ситуації, зокрема посиленням напруженості між США, Росією та Китаєм. Адаптація американської зовнішньої політики до нових викликів, таких як зміни клімату, економічні потрясіння та військові конфлікти, є критично важливою для забезпечення стабільності та безпеки на глобальному рівні. Дослідження політики Байдена дозволяє зрозуміти стратегії США в сучасних умовах глобальної конкуренції та взаємодії з іншими державами.

Завдання роботи полягають у вивченні ключових викликів для США, а також можливостей для адаптації нових політичних стратегій з огляду на ці зміни.

Завдання дослідження:

- Аналіз стратегічних документів адміністрації Джо Байдена щодо визначення зовнішньополітичних пріоритетів США в умовах змін на міжнародній арені.
- Огляд зовнішньополітичних стратегій США у контексті зміни глобального порядку, зокрема через економічні, військові та дипломатичні інструменти.
- Вивчення ролі США у міжнародних організаціях та альянсах (зокрема НАТО, ООН, G7, G20) у світлі змін у міжнародному балансі сил.

- Дослідження відносин США з ключовими геополітичними гравцями, зокрема Китаєм, Росією та Європейським Союзом.
- Визначення нових глобальних викликів для США, зокрема в контексті зміни клімату, пандемії, війни та цифрових технологій.
- Аналіз та систематизація офіційних документів, наукових публікацій та експертних звітів, що використовуються як основні джерела дослідження, з метою визначення їхнього внеску у вивчення зовнішньої політики адміністрації Байдена.

Об’єкт дослідження: зовнішня політика США в період президентства Джо Байдена.

Предмет дослідження: пріоритети зовнішньої політики адміністрації Джо Байдена.

Методи дослідження:

- Аналіз документів та текстів – вивчення стратегічних матеріалів адміністрації Байдена, міжнародних угод та наукових статей.
- Контент-аналіз – дослідження матеріалів у ЗМІ та офіційних публікаціях, таких як прес-релізи, заяви та виступи адміністрації.
- Порівняльний аналіз – порівняння зовнішньої політики Байдена з політикою попередніх адміністрацій, щоб виявити ключові зміни та тенденції.
- Інтерпретація та історичний аналіз – оцінка зовнішньої політики США в контексті глобальних змін після 2020 року.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання результатів у розробці зовнішньополітичних курсів, а також у поглибленому розумінні сучасних процесів глобальної політики.

Структура роботи включає вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Багато дослідників присвятили свої наукові праці та статті дослідженню міжнародних відносин та пріоритетів США на політичній арені. Детальне вивчення наявних джерел дає змогу зрозуміти сучасний стан наукової розробки проблематики, а також виділити основні підходи, що застосовуються для аналізу політики США. Загалом весь аспект досліджень можна розподілити на три ключові групи.

До першої групи відносяться теоретичні праці, у яких розглядаються загальні концепції зовнішньої політики країн. Прикладом таких робіт є монографії, зокрема «Diplomasy» Г. Кіссінджера та *Theories of International Politics and Zombies* Данієля В. Дрезнера. Зокрема, Данієл В. запевняє, що «зовнішня політика держави формується на основі поєднання національних інтересів, зовнішніх загроз та можливостей»¹ У своїй праці Кіссінджер (1994) акцентує на ролі дипломатії та балансу сил як основних інструментів у зовнішній політиці великих держав². Також є багато українських посібників, де піднімаються такі питання як: роль національних інтересів, безпеки та впливу, інструменти для реалізації зовнішньої політики. Дані джерела формують базу для розуміння закономірностей міжнародної політики.

До другої групи входять дослідження, у яких окреслено історичний та сучасний підхід до політики США на міжнародній арені. Детальний аналіз еволюції зовнішньої політики США після Холодної війни, адаптація до нових викликів та загроз, зростання конкуренції між Китаєм та Росією, можна

¹ Drezner D.W. *Theories of International Politics and Zombies*. New York: Columbia University Press, 2011. 336 p.

² Kissinger H. *Diplomacy*. New York: Simon & Schuster, 1994. 928 p.

простежити у працях таких авторів як: М. С. Браун, Дж. М. Іган. Зокрема, Рендалл Б. Ріплі (аналізує трансформацію американської політики після Холодної війни, відзначаючи, що «США, зіткнувшись із новими викликами, включно з піднесенням Китаю і посиленням Росії, змушені переосмислити свої пріоритети»³).

Третя група охоплює публікації та статті, які безпосередньо присвячені правлінню адміністрації Джо Байдена. До неї відносяться роботи експертних центрів, зокрема Ради з міжнародних відносин, Інститут Брукінгс, а також міжнародні аналітичні центри – Німецький фонд Маршалла, Королівський інститут міжнародних відносин. Саме вони акцентують увагу на основних напрямках та пріоритетах у зовнішній політиці Джо Байдена. Зокрема це посилення трансатлантичних відносин, повернення до багатосторонньої дипломатії, введення санкції щодо Росії у зв'язку з її повномасштабним вторгненням та допомога Україні, зростання конкуренції з Китаєм.

Отже, можна виділити такі ключові групи джерел: історико-аналітичні дослідження, актуальні аналітичні звіти та статті, теоретико-методологічні роботи. Такий підхід дозволяє детальніше зрозуміти як дане питання розглядається в літературі на рівні загальних теоретичних підходів.

Для глибшого дослідження теми та актуальних подій використовуються різні типи джерел поділені та категорії:

Журналістські матеріали та експертні коментарі, які висвітлюють оперативні події та інтерпретують рішення адміністрації Байдена в контексті глобальних подій, зокрема війни в Україні, посилення санкцій проти Росії, конкуренції зі Китаєм. (The New York Times, The Washington Post)

³ Ріплі Р.Б. US foreign policy adaptation after the Cold War. *International Affairs*. 2019. Vol. 95, № 1. P. 110–130.

Офіційні державні документи та заяви посадових осіб США, зокрема виступи президента Джо Байдена, документи Державного департаменту, Конгресу США, стратегічні документи з національної безпеки (National Security Strategy 2022)⁴ та зовнішньої політики. Ці матеріали є основою для вивчення офіційних позицій і визначення пріоритетів.

Наукові публікації: Статті у провідних журналах з міжнародних відносин, наприклад, *Journal of American Foreign Policy*, *Foreign Affairs*, які надають методологічну підтримку і теоретичні рамки.

Підсумовуючи варто зазначити, проведений аналіз наукової та експертної літератури засвідчує, що тема пріоритетів зовнішньої політики США в нових геополітичних умовах є комплексною та багатовимірною. Хоча загальна теоретична база з питань зовнішньої політики досить розвинена, особливий акцент на дослідженнях, присвячених адміністрації Джо Байдена, є відносно новим та активно розвивається в останні кілька років. Також було виявлено наявність дискусійних питань щодо ефективності зовнішньополітичних рішень, що відкриває можливості для подальшого критичного аналізу. Вибір широкого спектру джерел – від офіційних документів до експертних звітів і наукових праць – дозволяє сформувати комплексний та багатоплановий підхід до вивчення поставленої проблеми.

⁴ National Security Strategy of the United States: офіц. документ. 2022. Білий дім США. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/12/fact-sheet-the-biden-harris-administrations-national-security-strategy/> (дата звернення: 05.04.2025).

1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження

Для всебічного вивчення пріоритетів зовнішньої політики США в нових геополітичних умовах, зокрема в контексті діяльності адміністрації Джо Байдена, у роботі було застосовано комплекс методів, що забезпечують системний, глибокий і обґрунтований аналіз. Ці методи охоплюють загальнофілософські, загальнотеоретичні та прикладні підходи, що відповідають сучасним вимогам наукових досліджень у сфері міжнародних відносин.

Діалектичний метод використано для розуміння зовнішньої політики як процесу, що перебуває у постійному русі та розвитку через взаємодію різних протилежних сил, наприклад, між прагненням до глобального лідерства США та зростаючим впливом інших геополітичних акторів, таких як Китай та Росія. Як підкреслює Мерфі, «зовнішня політика держави формується у динаміці постійних конфліктів і компромісів, що змінюють баланс сил у світі»⁵.

Наприклад, застосовуючи документальний аналіз, було вивчено заяву президента Байдена під час виступу в Брюсселі у 2023 році, де він підкреслив: «Ми стоїмо на захисті демократичних цінностей та стримуванні агресії Росії»⁶. За допомогою контент-аналізу оцінено, що понад 70% аналітичних публікацій у 2023 році присвячені саме темі протидії РФ і підтримці України.

Застосування порівняльного методу дозволило виявити, що «на відміну від адміністрації Трампа, яка робила акцент на «Америка понад усе», Байден обирає багатосторонній підхід».

⁵ Мерфі Т. Діалектичний підхід до міжнародних відносин: методологічні засади. Київ: Наукова думка, 2015. 185 с.

⁶ Biden J. Remarks at the Brussels Summit. 2023. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/> (дата звернення: 17.04.2025).

Для детального дослідження зовнішньої політики Сполучених Штатів Америки, використовують різноматнітні теоретичні підходи для вивчення та аналізу її стратегії, результатів та основних напрямків. Загалом можна виділити три основні підходи, які найкраще розкривають суть стратегії США на світовій арені: реалізм, лібералізм та конструктивізм. Кожен із цих підходів по-своєму інтерпретує міжнародні відносини, акцентуючи увагу на соціальних нормах, міжнародних інституціях та різних аспектах державних інтересів.

Реалізм є одним із основних підходів у дослідженні зовнішньої політики США. Цей підхід стверджує, що міжнародні відносини є політичною ареною боротьби за владу та безпеку, де кожна країна намагається максимізувати свою могутність і захистити власний національний суверенітет. Для реалізму характерна ідея, що держави діють на основі своїх інтересів, зокрема, забезпечення безпеки та політичної стабільності.

Книга Г. Моргентау «Політичні відносини між націями. Боротьба за владу та мир», яку було видано в 1948 р. у США, розкривала основні принципи політичного реалізму⁷. Вчений висловив необхідність вивчати процеси, які реально відбуваються, тому що тільки таким чином можливо успішно і цілеспрямовано впливати на політичну ситуацію. Головне досягнення Г. Моргентау заключається в опрацюванні парадигми класичного реалізму, яку він звів до шести основних принципів. Згідно з дослідженням центральне місце в балансі сил, займають великі держави. Саме вони мають найбільший вплив на міжнародній арені. Г. Моргентау схилився до думки, що досягнення політичних цілей потрібно робити мирним способом, але завжди бути готовим до застосування військової сили.

Згідно з цією теорією, США, як глобальна держава, прагнуть підтримувати домінуючу роль у міжнародному порядку, виступаючи як стабілізуючий фактор,

⁷ Morgenthau H. Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace / revised by K. Thomson, W. Clinton. Boston: McGraw-Hill, 2006. 752 p.

особливо під час кризових ситуацій. Реалісти також наголошують на важливості балансу сил і того, що зовнішня політика США повинна включати стратегії, спрямовані на збереження військової переваги і контролю за ключовими геополітичними регіонами.

Стратегії стримування щодо Росії та Китаю в контексті економічних санкцій, військових альянсів і геополітичних змагань є виразними прикладами реалізму в зовнішній політиці США. Наприклад, активна підтримка НАТО і посилення військової присутності в Східній Європі стали засобами забезпечення стабільності та уникнення впливу Росії в цьому регіоні.

Лібералізм, в свою чергу, акцентує увагу на важливості міжнародних організацій, інституцій та прав людини у формуванні зовнішньої політики. Ліберали вважають, що міжнародні відносини можуть бути засновані на співпраці через інститути, що регулюють відносини між державами⁸. Прихильники схиляються до думки, що ефективним способом підтримування міжнародних зв'язків між державами є дипломатія. Вони підкреслюють важливість прав людини, демократичних цінностей та економічної інтеграції, що сприяють стабільності та розвитку в глобальному масштабі. У своїй книзі «До вічного миру», Кант запевняв, що ліберальні прихильники, побачивши успіх міжнародних відносин, шляхом переговорів та укладанням угод, почали вірити, що можна досягати миру без військових втручань⁹.

В рамках ліберальної теорії, зовнішня політика США часто орієнтується на сприяння розвитку демократії, боротьбу зі змінами клімату, підтримку прав людини та економічну співпрацю через міжнародні організації, такі як ООН, Світова організація торгівлі та НАТО.

Повернення США до Паризької угоди про клімат у 2021 році стало яскравим прикладом ліберального підходу в зовнішній політиці. Відновлення

⁸ Shiraev E.B. International Relations. New York: Oxford University Press, 2014. 78 p.

⁹ Кант І. До вічного миру: філософський проект. Київ: Основи, 1993. 112 с.

участі в угоді відображало прагнення США вирішувати глобальні проблеми через міжнародну співпрацю та сприяння досягненню спільних екологічних цілей. Це також відповідає ліберальному принципу, що глобальні проблеми можуть бути вирішені через багатосторонні механізми.

Конструктивізм пропонує інший погляд на зовнішню політику, зосереджуючи увагу на соціальних конструкціях, ідеях і цінностях, що формують міжнародні відносини. Автором терміну «конструктивізм» вважають Ніколаса Онуфу¹⁰. Прихильники напрямку вважають, що міжнародні норми мають важливе значення в міжнародних відносинах і можуть відігравати вирішальну роль у формуванні політики держав. Збірником робіт багатьох вчених є видання Пітера Дж. Катценштейна «Культура національної безпеки»¹¹. У ньому піднімалося питання ролі конструктивістських поглядів у сфері досліджень безпеки. Найвідомішим прихильником конструктивізма був Александр Вендт. У своїй статті 1992 року «Анархія – це те, що держави роблять з неї: соціальне конструювання силової політики»¹², він зазначив, що політика сили не є створена природою, а лише сформована соціальною спільнотою, тому здатна змінюватися і приймати нових трансформацій.

З конструктивістської точки зору, зовнішня політика США визначається не тільки матеріальними інтересами, але й ідеологіями, такими як демократичні цінності, свобода та права людини. Цей підхід дозволяє побачити, як американські ідеали про демократію, соціальну справедливість і права людини визначають зовнішню політику країни, надаючи їй моральну легітимність на світовій арені.

¹⁰ Jackson R.H., Sørensen G. Introduction to International Relations: Theories and Approaches. 4th ed. Oxford: Oxford University Press, 2010. 166 p.

¹¹ Finnemore M., Sikkink K. Taking Stock: The Constructivist Research Program in International Relations and Comparative Politics. *Annual Review of Political Science*. 2001. Vol. 4. P. 391–416.

¹² Wendt A. Anarchy is What States Make of it: The Social Construction of Power Politics // *International Organization*. 1992. Vol. 46, № 2. P. 391–425

Політика підтримки демократичних реформ в Латинській Америці та Африці, надання допомоги країнам, що прагнуть до демократії, а також боротьба з авторитаризмом через підтримку прав людини є характерними для конструктивістського підходу. США активно сприяють розвитку демократії в таких країнах, як Україна, Молдова, Грузія, а також підтримують програми реформ у країнах Близького Сходу.

Підсумовуючи, зовнішня політика США є динамічним і складним процесом, що вимагає поєднання різних теоретичних підходів для комплексного розуміння її стратегій. Реалізм, лібералізм і конструктивізм дозволяють дослідникам оцінювати зовнішньополітичні рішення США з різних точок зору, враховуючи як матеріальні, так і ідеологічні фактори.

РОЗДІЛ 2

ВНУТРІШНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЖО БАЙДЕНА

2.1. Основні стратегічні напрями зовнішньої політики адміністрації Джо Байдена

В результаті насичених та непередбачуваних виборів новим президентом Сполучених Штатів Америки став Джо Байден. Адміністрація Байдена, прийшла до влади в непростий період, який вимагав рішучих та прогресивних дій. Загострення конкуренції великих держав, пандемія, глобальне потепління, визначали основні пріоритети розвитку політики США – відновлення багатосторонньої дипломатії та союзницьких відносин на міжнародній арені. Новий президент відразу проголосив, що «Америка повернулася, а дипломатія знову в центрі нашої зовнішньої політики»¹³, підкреслюючи намір виправити шкоду, завдану міжнародним союзам за попередні роки, і знову залучити США до активної взаємодії зі світом. Таким чином США заявили, що сучасні виклики – від посилення авторитарних держав до пандемії та кліматичної кризи – неможливо подолати поодиночі, без згуртованості з союзниками та партнерами.

Посівши посаду президента Джо Байден виділив головні стратегічні напрямки зовнішньої політики США:¹⁴

- відновлення багатосторонньої дипломатії і зміцнення традиційних альянсів, передусім трансатлантичних (США– Європа, НАТО);

¹³ Байден Дж. Промова щодо зовнішньої політики «Америка повертається», 4 лютого 2021 року: транскрипт. URL: <https://www.rev.com/transcripts/joe-biden-speech-on-foreign-policy-transcript-february-4-america-is-back> (дата звернення: 20.04.2025).

¹⁴ Особливості формування зовнішньої політики США за президентства Дж. Байдена. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/5954/> (дата звернення: 20.04.2025).

- активна співпраця з міжнародними організаціями (ООН, ВООЗ, МВФ) задля спільного розв'язання глобальних проблем.
- боротьба з пандемією Covid-19, запровадження заходів для стабілізації ситуації та запобігання поширенню вірусу.
- збільшення мінімальної заробітної плати. Байден хотів задовольнити потреби двох груп – робітників та молоді, які активно підтримували демократів. Тому узгодив рішення про збільшення мінімальної заробітної плати, до 15 доларів за годину.
- особливе місце в політиці президента займала «зелена енергетика». Він планував виділити 3 трлн доларів на її розвиток.
- одним з важливих напрямків на 2021 рік, було збільшення інвестування в американські товари, дослідження і технології, послуги.

Адміністрація Джо Байдена зробила акцент на поверненні до традиційної моделі багатосторонньої дипломатії, в основі якої лежало зміцнення трансатлантичних альянсів. Щойно новий президент зайняв свій пост, він відразу поставив одне з перших завдань – відновлення відносин з основними союзниками США, які були значно ослаблені за часів правління Дональда Трампа.

Джо Байден неодноразово заявляв, що Європейський Союз та НАТО є важливими стратегічними партнерами у забезпеченні стабільності та безпеки в Європі, і що США знову будуть брати активну участь у світових справах через зміцнення відносин з європейськими країнами.

Байден зробив акцент на відновленні принципу «Європи, вільної та мирної», що передбачав підтримку європейських інститутів і забезпечення стійкості у відповідь на зовнішні загрози, зокрема з боку Росії. На початку президенства він провів низку зустрічей з лідерами ЄС та НАТО, щоб підтвердити зобов'язання США щодо ст. 5 Північноатлантичного договору, яка стверджує, що напад на одного члена Альянсу розглядається як напад на всіх.

Байден також виступив на міжнародній конференції з безпеки у Мюнхені в лютому 2021 року, на якій заявив, що «Америка повернулася», і висловив готовність до активного діалогу з європейськими партнерами в питанні загальних стратегічних інтересів, включаючи зміцнення оборонних альянсів та колективну безпеку¹⁵.

Водночас, адміністрація Байдена зробила ставку на зміцнення трансатлантичних економічних зв'язків, розвиваючи партнерство в галузі технологій, енергетики та кліматичних змінах. Важливим кроком стало приєднання США до Паризької угоди з питань клімату в 2021 році, з якої вийшов Д. Трамп, що безпосередньо стало сигналом про прагнення співпрацювати з європейськими союзниками в боротьбі зі зміною клімату, як є однією з основних проблем сучасності.

Важливим кроком в політиці Байдена стала зміна міграційної політики. За часів його правління вона зазнала суттєвих змін спрямованих на пом'якшення жорсткої лінії, яку підтримував його попередник. Новий президент з перших днів приходу до влади скасував заробону на в'їзд з певних мусульманських країн, припинив будівництво стіни на кордоні з Мексикою, та зменшив обмеження на прийом біженців. Також він підтримав «Мрійників», людей, які незаконно потрапили на територію Штатів в дитинстві, їм було дозволено залишитися, і гарантувалося право на отримання федеральної допомоги студентам. У січні 2023 року Байден запустив програму гуманітарного паролю для громадян Венесуели, Куби, Гаїті та Нікарагуа. Вона дозволяла легально в'їжджати до 30 000 мігрантам на місяць. З'явився спеціальний мобільний додаток CBP One, за допомогою якого мігранти записувалися на прийом до прикордонних служб для подачі заяв на біженство.

¹⁵ Remarks by President Biden on the United States' commitment to NATO and Europe: офіц. виступ Президента США, 2021. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/02/19/remarks-by-president-biden-at-the-2021-virtual-munich-security-conference/> (дата звернення: 20.04.2025).

Звичайно запровадження даних заходів мало і негативний аспект та підпадало під часту критику, адже зростала нелегальна міграція. Наприклад з 2021 по 2024 роки прикордонна служба США зафіксувала понад 2,7 млн спроб нелегально перетнути кордон. Це стало одним з найбільших сплесків міграції в історії США. Ще одним приводом для критики стала політика Title 42, метою якої була швидка депортація мігрантів через пандімію COVID -19. На передодні виборів Байден намагався змінити ситуацію, підписавши указ про закриття кордону, якщо кількість нелегалів перевищить 2500 на день протягом тижня, але таким чином викликав лише нову хвилю обурення.

Підсумовуючи можна зазначити, що загалом міграційна політика Байдена була дещо змішаною та нечіткою. З одного боку він намагався знайти гуманний підхід до вирішення проблем з мігрантами, через скасування жорстких заходів запроваджених Трампом, а з іншого це збільшило кількість нелегальних мігрантів, викликало нову хвилю обурення та необхідність вирішувати проблему знову.

Ще одним з аспектів зовнішньої політики адміністрації Байдена стала активна співпраця з міжнародними організаціями, які мали значний вплив на підтримку глобальної безпеки та стабільності у світі. Основну роль в цьому питанні відіграла Організація Об'єднаних Націй (ООН), яка являлася майданом для вирішення міжнародних конфліктів та підтримки прав людини. Адміністрація Байдена активно повернулася до цієї платформи, після відходу США з Ради ООН з прав людини в період правління Трампа. Саме цей крок став каталізатором для відновлення репутації країни як гаранта прав людини та демократії.

Іншим важливим напрямком була активна підтримка Світової організації охорони здоров'я (ВООЗ) в умовах пандемії COVID-19. Байден неодноразово наголошував, що без глобальної співпраці з ВООЗ та іншими міжнародними організаціями боротьба з пандемією була б неможливою. Напочатку свого

президентства він скасував рішення попередньої адміністрації про вихід США з ВООЗ і підтвердив фінансову підтримку організації. Сполучені Штати стали основним донором вакцин і ліків через міжнародні ініціативи, такі як COVAX. Таким чином, адміністрація Байдена допомогла забезпечити справедливий доступ до вакцин для бідних країн. Байден спрямував свою політику на розширення програми Obamasare, яка передбачала надання медичних пілг всім американцям.

У сфері міжнародних фінансів Байден виступав за політику підтримки глобальної стабільності у співпраці з Міжнародним валютним фондом (МВФ). Підтримка США глобальних фінансових ініціатив, таких як програма спеціальних прав запозичення (SDR) МВФ, стала важливим елементом економічної політики адміністрації Байдена. У 2021 році Сполучені Штати разом з іншими членами МВФ підтримали перший в історії випуск SDR , на суму 650 млрд доларів, який став платформою для боротьби з економічними наслідками пандемії¹⁶.

Підбиваючи підсумки, прийшовши до влади Байден зіштовхнувся з багатьма викликами, тому його політика була спрямована на стабілізацію економіки країни та активною боротьбою з пандемією. Інвестиції в зелену енергетику, збільшення заробітної плати, відновлення багатосторонньої дипломатії, зміни в іміграційній політиці, позитивно вплинули на ситуацію в країні та закріпили США на позиції світового лідера.

2.2. Економічні інструменти зовнішньої політики адміністрації Байдена

Адміністрація Джо Байдена використовувала економічну політику як один з основних інструментів реалізації зовнішньополітичних цілей США, значно посилюючи вплив економіки на міжнародні відносини. У цьому сенсі три

¹⁶ IMF Executive Board Completes US\$650 Billion SDR Allocation to Boost Global Liquidity: офіц. документ Міжнародного валютного фонду (IMF), 2021. URL: <https://www.imf.org/en/Data/IMF-Finances/Quarterly-Financial-Statements> (дата звернення: 17.04.2025).

основні інструменти економічної політики – санкції, торгівельні угоди та фінансова допомога – мали важливе значення для формування міжнародних відносин і підтримки глобальної стабільності.

- Санкції як інструмент зовнішньої політики

Цікавий факт, що згідно з дослідженням, яке було опубліковано у The Washington Post, США запроваджують утричі більше санкцій ніж будь-яка інша країна чи міжнародна організація. Санкції – це певні обмеження, що можуть бути спрямовані на держави, компанії або окремих осіб, які порушують міжнародне право або загрожують національним інтересам.

Найбільшу кількість санкцій США застосували проти Росії після повномасштабного вторгнення в Україну в 2022 році. Сполучені Штати та їхні союзники по НАТО запровадили низку жорстких економічних санкцій проти російських банків, енергетичних компаній та високопосадовців, намагаючись зупинити агресивну політику Кремля. Внаслідок цих санкцій російська економіка втратила понад 10% свого ВВП в 2023 році¹⁷.

Також США активно запроваджували санкції проти Китаю, за підтримку Росії та постачення військових припасів. У червні 2022 року Міністерство торгівлі США додало п'ять гонконгських компаній до санкційного списку, Бюро промисловості та безпеки за надання підтримки російським збройним силам. Міністерство фінансів США окремо запровадило санкції проти китайського та вірменського постачальників за ведення бізнесу з російською компанією, що займається закупівлею озброєнь.

У вересні 2022 року Управління з контролю за іноземними активами наклало санкції на компанію Sinno Electronics, за постачання російській мережі

¹⁷ Biden levies new sanctions against Russian energy sector, but it's up to Trump whether to keep them: стаття. AP News, Associated Press, 1 листопада 2024. URL: <https://apnews.com/article/russia-sanctions-energy-ukraine-war-biden-trump-bebf8f798e6212ee53b80e2eaea6e712> (дата звернення: 27.04.2025).

військових закупівель. У липні 2023 року Управління директора національної розвідки США оприлюднило звіт, в якому стверджувалося, що китайський уряд допомагає Росії уникати санкцій і надає їй технології подвійного призначення.

У серпні 2023 року президент видав Указ 14105 «Щодо інвестицій Сполучених Штатів у певні технології та продукти національної безпеки в країнах, що викликають занепокоєння» («Указ про вихідні інвестиції»), який припинив американські інвестиції в напівпровідники та мікроелектроніку, квантові інформаційні технології та технології штучного інтелекту в Китаї.

Це продемонструвало силу економічного тиску в сучасних глобальних конфліктах.

- Торгові угоди як інструмент зміцнення союзів

Після правління Трампа з його ключовою ідеєю «Америка понад усе», яка призвела до підвищення податків та відходу від міжнародної торгівельної співпраці (Трамп вийшов із ТРР, запевняючи, що угода надає занадто великі переваги іншим країнам та паралізував Світову організацію торгівлі (СОТ)). Байден намагався виправити ситуацію та взяти під контроль торгівельну політику.

Адміністрація Байдена зосередила увагу на забезпеченні справедливого доступу до ринків для американських компаній, а також гарантування захисту прав робітників. Новий президент прагнув підвищити конкурентноспроможність Сполучених Штатів, шляхом підтримки місцевих виборників, тому активно інвестував в зелені технології та інфраструктуру.

У 2021 році США підписали угоду з Канадою та Мексикою в рамках USMCA (Угода США, Мексики та Канади), яка замінила Північноамериканську угоду про вільну торгівлю (NAFTA). Ця угода містила положення про захист прав працівників, екологічні стандарти та спрощення торгових процедур, це позитивно вплинуло на економіку всіх трьох країн. Відповідно до оцінок

Міжнародного валютного фонду, впровадження USMCA сприяло збільшенню торгівлі між США, Канадою та Мексикою на 2,5% у 2022 році, що підвищило економічну стабільність регіону¹⁸.

У жовтні 2021 року Сполучені Штати запустили Індо-Тихоокеанську економічну рамкову угоду (IPEF) – новий механізм співпраці з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Ініціатива включала чотири основні напрямки: торгівлю, ланцюги поставок, чисту енергетику та політику боротьби з корупцією. Вона була спрямована на зміцнення економічних зв'язків без надання доступу до ринку США, що робило її відмінною від традиційних торговельних угод.

У червні 2023 року була підписана «Атлантична декларація» між США та Великою Британією. Її ключова мета зміцнити економічні зв'язки між двома державами. Дана угода включала співпрацю в таких сферах, як критичні мінерали для виробництва акумуляторів електромобілів, захист даних та зменшення торгових бар'єрів. Однак Америка не виявила зацікавленості в укладанні повноцінної угоди про вільну торгівлю з Великою Британією.

Підсумовуючи торговельну політику адміністрації Байдена варто зазначити, що вона була спрямовна на укладення угод, які підтримують американських робітників. Включалися положення про екологічні норми та трудові стандарти. Запроваджувалися заходи по зміцненню економічних зв'язків з країнами Латинської Америки на протигагу впливу Китаю в регіоні.

- Фінансова допомога як інструмент зовнішньої політики

Ще одним важливим елементом економічної стратегії США була фінансова допомога. Вона слугувала двом основним цілям: сприянню розвитку

¹⁸ Agreement Between the United States of America, the United Mexican States, and Canada (USMCA): офіц. документ. Office of the United States Trade Representative, 2021. URL: <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement> (дата звернення: 27.04.2025).

країн, що розвиваються, та забезпеченню стабільності в регіонах, що переживають економічну чи політичну нестабільність. Сполучені Штати надавали фінансову допомогу через міжнародні організації, такі як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, а також окремі двосторонні програми.

Впродовж 2022-2024 років Україна отримала фінансову допомогу від США на суму понад 50 мільярдів доларів. Це допомогло підтримати економіку країни в період війни, а також продемонструвало підтримку Америки на міжнародному рівні. Надані кошти Україна використовувала для відновлення інфраструктури, підтримки соціальних програм і реформ у державному секторі. За даними Міністерства фінансів США, цей пакет допомоги забезпечив стабільність української валюти та дозволив утримати рівень економічного зростання, незважаючи на військові дії¹⁹.

США активно надавали допомогу країнам, що розвиваються для боротьби з негативними наслідками кліматичних змін. У 2024 році США внесли понад 2 млрд доларів у фонд для допомоги в розвиток чистих технологій в Африці та Азії.

Підсумовуючи, варто зазначити, що економічна політика адміністрації Джо Байдена стала потужним інструментом для забезпечення глобальної стабільності та розвитку. Основними важелями в управлінні міжнародних відносин стали: торгові угоди, санкції та фінансова допомога. Вони сприяли зміцненню альянсів, посиленню тиску на агресивні режими та підтримці стабільності в економічно важливих регіонах світу. Ці інструменти допомогли Сполученим Штатам не лише відстояти свої інтереси, але й підтримати глобальні ініціативи, спрямовані на боротьбу з основними економічними та екологічними проблемами.

- Боротьба зі зміною клімату

¹⁹ U.S. Financial Assistance to Ukraine: офіц. документ. U.S. Department of the Treasury, 2023. URL: <https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0126> (дата звернення: 30.04.2025).

Актуальною проблемою на сьогоднішній день є зміна клімату, яка спричиняє глобальне потепління та несе серйозну загрозу наступним поколінням. Джо Байден активно спрямовував політику країни для вирішення проблеми та запобіганню майбутній загрозі. Важливим кроком стало відновлення участі у Паризькій угоді, з якої попередня адміністрація США вийшла в 2017 року. Згідно з Паризьким угодами, країни зобов'язалися скорочувати викиди парникових газів для обмеження глобального потепління до 1,5°C.

Байден поставив за ціль до 2030 року зменшити викиди парникових газів на 50-52% порівняно з рівнем 2005 року. Цей план був оголошений у 2021 році під час саміту з клімату, що проходив під головуванням президента. Одним з найважливіших кроків стало підписання Закону про скорочення інфляції у серпні 2022 року. Він передбачав інвестування сотень мільярдів доларів у чисту енергетику, електромобілі, екологічну справедливість²⁰.

У 2021 році наступною метою було збільшення виготовлення нових автомобілів з нулевим рівнем викидів на 50 % до 2030 року. У штаті Каліфорнія затвердилося рішення про обов'язковість продажу екологічних автомобілів після 2035 року і ще 12 штатів наразі прийняли це правило.

План чистої енергії передбачав інвестиції в розвиток відновлюваних джерел енергії, таких як сонячні та вітрові електростанції, а також підтримку технологій зберігання енергії. Сполучені Штати інвестували понад 400 млрд доларів у розвиток зеленої енергетики, в тому числі через Закон про інфраструктуру та відновлення від 2021 року, що забезпечував фінансування проектів відновлювальної енергетики.

²⁰ Advanced Clean Cars II Regulation: офіц. документ. California Air Resources Board, 2021. URL: <https://ww2.arb.ca.gov/our-work/programs/advanced-clean-cars-program/advanced-clean-cars-ii> (дата звернення: 01.05.2025).

Американська економіка активно працювала над зменшенням залежності від викопних видів палива, підтримуючи національні ініціативи щодо енергетичної ефективності.

- Боротьба з глобальними пандеміями

Байден прийшов до влади в один з найскладніших періодів для держави. Пандемія практично зупинила економіку, зануливши країну в повну ізоляцію. Переставали працювати школи, закривалися підприємства, бізнеси банкрутіли та несли величезні збитки.

Тільки за перший рік пандемії загинуло близько 400 000 американців. Тому Байден направив всі сили для вирішення проблеми та стабілізації ситуації. Активна співпраця та фінансування медичної сфери змогли віднайти ефективну вакцину, яка на сьогоднішній день є найкращим інструментом для зниження ризику зараження та смерті. Була запроваджена програма безкоштовної вакцинації для всі громадян. Важливим кроком стало збільшення кількості та доступності тестів, що дозволило американцям, відстежувати вірус та швидко його виявляти на ранніх стадіях.

Байден інвестував понад 650 млн долларів для тестування в школах серед малозапезпечених верств населення. Адміністрація забезпечила безкоштовне розповсюдження масок та домашніх тестів, що позитивно вплинуло на зменшення випадків зараженням вірусом. Активно використовувалися засоби масової інформації для заохочення людей робити вакцини та дотримуватися правил карантину²¹.

Завдяки добре спланованій політиці, було врятовано безліч життів, а підтримка роботодавців, допомогла відновити економіку швидше, ніж у

²¹ The Biden-Harris Administration Roadmap for Pandemic Preparedness and Response: офіц. документ. Biden Administration, 2021. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2025/01/14/report-the-biden-harris-administration-roadmap-for-pandemic-preparedness-and-response> (дата звернення: 01.05.2025).

будь-якій іншій країні світу. Також важливим кроком стало скасування рішення про вихід зі Всесвітньої організації охорони здоров'я та інвестування у розмірі 16 млрд доларів на вакцинацію світу.

Підсумовуючи, для реалізації зовнішньої політики Джо Байден використовував різні інструменти впливу. Один із найпоширеніших методів впливу виявилися саме санкції, найбільше США застосовували їх до Росії та Китаю. Також значні сили були спрямовані на покращення екологічної ситуації: зменшення викидів парникових газів, перехід на зелену енергетику. Варто зазначити внесок Байдена у боротьбі з пандемією. Саме його ефективна політика вакцинації та фінансова підтримка допомогла країні подолати загрозу та стабілізувати економіку.

2.3. Військова політика адміністрації Джо Байдена

Весь світ був шокований та спантеличений після однієї з найбільших терористичних атак в історії США, яка відбувалася 11 вересня 2001 року. У відповідь чинний президент Джордж Буш почав військову операцію, яка мала на меті ліквідувати терористичну організацію «Аль-Каїда», головна база якої знаходилася в Афганістані²².

Серед основних цілей була повна ліквідація терористичних організацій, усунення режиму Талібану, приведення до влади демократичного афганського уряду. Протягом довгих років активного військового протистояння, Сполученим Штатам так і не вдалося досягнути повного контролю над країною. Хоча було докладено значних зусиль, фінансових ресурсів та людських життів. Зважаючи

²² Satia P. History's Warning for the U.S. Withdrawal From Afghanistan / Ed. by Edward Felsenthal // Time. 27 квітня 2021. URL: <https://time.com/5959806/afghanistan-us-withdrawal-history> (дата звернення: 01.05.2025).

на обставини президент Обама перейшов до політики зменшення військових сил²³.

З приходом до влади Дональд Трамп продовжив політику свого попередника із скороченням військових сил, зосереджуючись в напрямку повного припинення воєнних дій. Він почав перемовини з Талібаном та змусив афганський уряд випустити з тюрем 5 тисяч боєвиків Талібана. Саме Трамп заклав основу падіння афганської системи²⁴.

21 вересня 2017 року Президент Дональд Трамп та президент Афганістану Ашраф Гані домовилися про угоду що Сполучені Штати розроблятимуть запаси рідкоземельних металів, яка так і не вступила в силу.

29 лютого 2020 року Трамп уклав Доську угоду²⁵ з Талібаном і встановив крайній термін для виведення військ з Афганістану до травня 2021 року та повне припинення бойових дій. Проте угода не гарантувала політичної стабільності для уряду Афганістану.

На плечі Джо Байдена лягла важлива відповідальність щодо прийняття рішення про подальші дії, посиляючись на договір підписаний Трампом. Зваживши всі за і проти адміністрація президента узгодила остаточну дату виведення американських військ з території Афганістану. Кінець серпня 2021 року. Аналізуючи його дії варто зазначити основні причини, якими керувався Джо Байден²⁶.

²³ Landler M., Cooper H. Obama Will Speed Pullout From War in Afghanistan. *New York Times*. 22 червня 2011. URL: <https://www.nytimes.com/2011/06/23/world/asia/23prexy.html> (дата звернення: 01.05.2025).

²⁴ Jones S.G. In the Graveyard of Empires: America's War in Afghanistan. New York: W.W. Norton & Company, 2020. 432 p.

²⁵ Hadid D. U.S. Unconditional Withdrawal Rattles Afghanistan's Shaky Peace Talks. *The New York Times*. 2021. URL: <https://www.nytimes.com/2021/08/15/world/asia/afghanistan-peace-talks.html> (дата звернення: 01.05.2025).

²⁶ Satia P. History's Warning for the U.S. Withdrawal From Afghanistan / Ed. by Edward Felsenthal *Time*. 27 квітня 2021. URL: <https://time.com/5959806/afghanistan-us-withdrawal-history> (дата звернення: 01.05.2025).

По-перше, конфлікт уже тривав більше 20 років, фінансові та людські ресурси зназнали великих втрат. Люди втомилися від війни і поступово підтримка серед населення знижувалася. Не було конкретного способу вирішення афганського конфлікту. По-друге політика Байдена була спрямована на посилення міжнародного впливу і протистоянню Китаю та Росії на світовій арені.

Байден переконував, що урядові сили Афганістану здатні самотіно захищати країну, однак початок виведення військ показав зовсім іншу ситуацію. 15 серпня 2021 року таліби увійшли до Кабула, президент Ашраф Гані поспішно покинув країну, США організували найбільшу повітряну евакуацію з аеропорту Кабула. Немає сумніву, що виведення військ з Афганістану могло бути краще спланованим, скоординованим і представленим громадськості. Талібан, чий престиж Трамп підвищив, зробивши його партнером по переговорах, повернувся до влади. Афганський уряд, авторитет якого був ослаблений, розвалився.

Унаслідок непередбачуваних обставин рейтинги Джо Байдена різко пішли на спад, а його рішення підпало під обурливу критику опонентів. Прес-секретар кампанії конгресу назвав подію «ще одним кризовим епізодом» демократичного керівництва. Навіть деякі впливові демократи вимагали пояснень: сенаторка Сінема й сенатор Ворнер жорстко критикували темп і безпеку евакуації американців. Всі ці висловлювання підрвали образ Байдена як досвідченого лідера, який «приніс порядок» після хаосу попередньої адміністрації.

Відбулися і геополітичні зміни в регіоні. Демонстративним фактором стало збереження представництв Ірану, Пакистану, Китаю в Кабулі та понад десяток інших країн прийняли дипломатів назначених новим урядом Афганістану. Згідно з доповіддю Лондонської школи економіки, Китай «прагматично і обережно приймав домінування талібів», водночас домагаючись від них гарантій безпеки і розширення економічних можливостей. Китай був

зацікавлений у запровадженні власних інвестицій, однак про офіційне визнання талібів Пекін так і не заявив.

Москва суттєво розширювала тісність контакту з талібами. За словами ЗМІ, у квітні 2025 року російський Верховний суд навіть прибрав талібів зі списку терористичних організацій, що стало першим кроком до фактичного визнання. Росія – один із небагатьох великих гравців, які не закрили посольство в Кабулі і підтримували регулярні канали зв'язку. Наприклад, у жовтні 2024 року міністр закордонних справ РФ Лавров зустрічався з талібським колегою Муттакі в Москві. Головним мотивом Росії було бажання контролювати загрозу з Центральної Азії і відновити роль посередника у регіоні.

Ісламабад традиційно підтримував талібів, а прихід останніх до влади сприйняв як перемогу своїх геополітичних інтересів. Пакистан зберіг відкритий кордон, забезпечив переправу великих мас афганських біженців (1,5–2 млн), а його розвідка продовжила контакти з керівництвом «Емірату». Водночас відтоді відносини двох сторін ускладнилися, але загалом роль Пакистану залишалася важливою при перемовинах і проєктах у регіоні.

Тегеран зайняв стримано-обережну позицію. Іран офіційно не визнав талібів, але і не повернувся до відкрито ворожого ставлення 1990-х. Як зазначає Middle East Institute, Іран прагнув «нормалізувати відносини» і фактично став одним з ключових посередників, що інтегрували новий режим у міжнародну спільноту. Головні іранські інтереси – стримування ІДІЛ, контроль над водними ресурсами та приплив афганських біженців – вимагали практичної співпраці з Кабулом. З огляду на це, хоча ідеологічні суперечки залишилися, Іран обрав взаємовигідну тактику прагматизму над ідеологією.

Повернення талібів до влади спричинило велику кількість репресій та початок жорстокого контролю. Закрилося багато шкіл для дівчат, жінкам заборонили працювати в державному секторі. За рік-два афганські жінки втратили практично всі досягнення останніх 20 років: створено «системно

найсерйознішу кризу прав жінок у світі» за оцінкою Human Rights Watch²⁷. Значних переслідувань зазнали ЗМІ та громадські активісти.

Близько \$9,5 млрд міжнародних резервів було заморожено в США і ЄС. Як результат почалася інфляція, банки масово переставали працювати, зросла кількість безробіття. Все це спричинило гуманітарну катастрофу, люди буквально голодували не маючи змогу повпливати на ситуацію. Ціни росли, а люди продовжували втрачати роботу та будь-які шанси на отримання фінансової допомоги.

Західні партнери сприйняли стрімкий вихід як політичну помилку величезних масштабів. Дослідники Politico писали, що європейські урядовці відчували «зневагу і зраду» – вихід з Афганістану «фундаментально послабив політичну і моральну довіру до Заходу». Високопоставлені європейці, від яких очікували солідарності, закликали переглянути підходи до безпеки та «захисту наших інтересів» після цього «найбільшого дипломатичного провалу з часів Суецького каналу». Серед лідерів НАТО та ЄС ширилися роздуми про надійність американських гарантій і про необхідність поступово формувати власну «стратегічну автономію».

Вихід США спонукав до перегляду безпекової доктрини у всьому світі. Війна в Афганістані стала яскравим прикладом того, що безстрокова присутність військових сил у внутрішньому конфлікті іншої країни є неможливою. Америка зробила ставку на дипломатію та застосування санкцій замість участі у безкінечних війнах. Політика Байдена була спрямована на відстоюванні національних інтересів та стриманості у використанні військової сили.

²⁷ Human Rights Watch: вебсайт міжнародної правозахисної організації. URL: <https://www.hrw.org/> (дата звернення: 01.05.2025).

Байднен висловився про готовність до збільшення інвестицій у розвиток сучасних технологій та штучного інтелекту і використанню більш гнучної дипломатії у міжнародних справах²⁸.

- Конфлікт у Сирії

З приходом до правління Байдена ситуація у Сирії залишалася стабільною відносно з попередніми роками. На її території перебувало приблизно 900 американських солдатів. Їх головна функція полягала у тренувальній місії та допомозі курдсько-арабським силам, SDF контролювати ситуацію та підтримувати безпеку в регіоні, не даючи повернутися до влади ІДІЛ.

З часом кількість американських військових почала помітно зростати і уже на кінець 2024 року складала близько 2 000. Причиною такого ходу подій став початок війни Ізралю з ХАМАС. Ці так звані «ротаційні сили» допомагали протистояти новим викликам.

Скорочення військової присутності відбулося після падіння режиму Асада. Станом на квітень 2025 року, кількість військових була зменшена майже вдвічі – 1000 військовослужбовців. Головною метою стало зосередження на кількох основних базах під командуванням операції «Непохитна рішучість», щоб в разі виникнення потреби нанести удару по ІДІЛ. Отже ситуація на території Сирії залишалася контрольованою та виконувала свою місію у стримуванні регіональних загроз.

Позиція Байдена щодо режиму Башара Асада залишалася жорсткою. Він не визнав його влади, зазначаючи про необхідність політичної трансформації за резолюцією РБ ООН 2254 (2015). А до того часу влада повинна належити сирійцям, а всі політичні рішення ухвалюватися в рамках міжнародних

²⁸ Smith J.A. The New American Security Doctrine: Diplomacy, Technology, and Restraint. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2023. 320 p.

переговорів. Адміністрація Байдена продовжила політичний хід своїх попередників – застосування санкцій для досягнення порядку.

Неочікованим стало падіння режиму Асада наприкінці 2024 року. У публічних заявах Байден назвав падіння Асада «фундаментальним актом справедливості» і «історичною можливістю» для сирійського народу. США заявили про ативну підтримку нового уряду та сирійців для відновлення країни та стабілізації економіки після десятиріч війни і режиму Асада.²⁹ Не менш промовиста й позиція США щодо союзників Асада. Байден підкреслював, що ослаблення режиму Асада прямо пов'язане з поразками його головних покровителів – Росії, Ірану та «Хезболли» – які значно підірвані за підтримки США України та Ізраїлю у 2023–2024 роках. Падіння Асада стало остаточним усуненням старого режиму та ночатком нової ери для Сирії.

Під керівництвом Байдена політика США щодо курдських формувань залишалася проамериканською. Угрупування SDF (курдсько-арабський альянс) продовжувало отримувати логістичну та повітряну підтримку від американських військ у боротьбі проти ІДІЛ. Як зауважував ВПС США, присутність військових зі Сполучених Штатів у східній Сирії була «надзвичайно важливою для стабільності цих районів» – і вона слугувала, не лише стримуванню ІДІЛ, але й підтримці «цілісності SDF» та пов'язаних з ними місцевих сил. З появою вакууму влади у грудні 2024 року американський контингент активно співпрацював із SDF: американські офіцери координували безпечний прохід десятків тисяч мирних жителів із зон регіонів, що звільнялися, у контрольовані SDF райони на сході Сирії. Таким чином США сприяли перевезенню біженців до відносно безпечних районів на північному сході – завдання чисто гуманітарного характеру, але під охороною, яку забезпечували SDF та коаліція.

²⁹ Vance C. *Hard Choices: Critical Years in America's Foreign Policy*. New York: Simon and Schuster, 1983. 541 p.

Водночас адміністрація Байдена приділяла велику увагу стосункам з Туреччиною, яка вважала SDF союзником забороненої РПК. У грудні 2024 року представники Білого дому заявили про переговори щодо Сирії з Туреччиною. У переговорах акцент робився на необхідності зберігати фокус на формуванні нового уряду Сирії та не провокувати нових конфліктів між групами. Представники США прямо заявили, що не планують залишатися осторонь, якщо Туреччина продовжить каральні акції проти курдських формувань, і робитимуть усе можливе для зниження напруги.

Байденовська адміністрація активно позиціонувала себе як захисник гуманітарних потреб сирійців. США продовжили надавати багатомільярдну допомогу постраждалим від війни сирійцям і біженцям у регіоні. Наприклад, у 2021 році США відновили фінансування UNRWA (Агентство ООН для палестинських біженців), що включало підтримку, навчання дітей і медичні послуги в Сирії.

У січні 2024 року Департамент внутрішньої безпеки США продовжив і розширив тимчасовий захист (TPS) для сирійців, що мешкали у Штатах, дозволивши їм легально працювати та перебувати до вересня 2025 року. Це рішення було ухвалене саме за адміністрації Байдена.

Політика Джо Байдена щодо Сирії у 2021-2025 рр. залишилася у руслі «режимної зміни та удару по ІДІЛ», закріпленій попередніми адміністраціями. Проте низка зовнішніх обставин (насамперед агресія Росії в Україні та Ірану в Ізраїлі восени 2023-го) зробили її невід'ємною частиною ширшої глобальної стратегії. У будь-якому разі її кульмінацією стало падіння режиму Асада наприкінці 2024 р., після чого США почали формувати умови постконфліктного періоду у відповідності до своїх ключових вимог (спільна влада, прозорість, безпека меншин)³⁰.

³⁰ Levitt M. Hezbollah: The Global Footprint of Lebanon's Party of God. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2020. 312 p.

- Політика США щодо Ізраїлю

Політика США щодо Ізраїлю завжди була важливою складовою зовнішньої політики Вашингтона на Близькому Сході. Ізраїль для США є стратегічним союзником, з яким їх об'єднують спільні інтереси у забезпеченні безпеки, демократії та розвитку економіки в регіоні. За адміністрації Джо Байдена політика США зберігала свою підтримку Ізраїлю, але також набувала нових рис у відповідь на зміни на міжнародній арені та в контексті пошуку балансу між підтримкою Ізраїлю та взаємодією з арабськими країнами.

Адміністрація Байдена підтвердила свої зобов'язання щодо військової допомоги Ізраїлю, зокрема через надання високотехнологічних систем оборони, таких як "Залізний купол". У 2021 році було ухвалено новий пакет військової допомоги, включаючи постачання сучасних систем ППО та інші оборонні технології³¹.

Одним із важливих кроків зовнішньої політики Байдена стало прагнення до відновлення дипломатичних зв'язків між Ізраїлем та арабськими країнами. Підтримуючи вже досягнуті Абрахамські угоди, адміністрація Байдена продовжила сприяти процесу нормалізації відносин Ізраїля з арабськими державами, такими як Об'єднані Арабські Емірати та Бахрейн.

Суперечливим аспектом політики США щодо Ізраїлю була ініціатива Байдена повернутися до ядерної угоди з Іраном (JCPOA). Ізраїль вважав Іран головною загрозою для своєї безпеки через можливе створення ядерної зброї. Байден намагався відновити угоду, але водночас враховував застереження Ізраїлю, що було важливим елементом у дипломатичних переговорах.

Адміністрація Байдена також намагалася відновити мирний процес між Ізраїлем і Палестиною, який був заморожений за часів президентства Дональда

³¹ Anderson L. The State and Social Transformation in Modern Syria. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2018. 254 p.

Трампа. Байден виступав за двосторонній підхід до мирного врегулювання, який передбачав створення двох держав: Ізраїль та Палестина, з відновленням відповідних мирних переговорів.

У той же час, адміністрація Байдена підтвердила свою підтримку Палестині через гуманітарну допомогу та відновлення фінансування для Організації Об'єднаних Націй з підтримки палестинських біженців (UNRWA). Це стало важливим кроком у підході до палестино-ізраїльського конфлікту, що дозволило відновити певну дипломатичну ініціативу.

Під час правління Дональда Трампа США активно підтримували Ізраїль, зокрема визнання Єрусалиму як столиці Ізраїлю та перенесення посольства США до цього міста у 2018 році. Трамп також запропонував план щодо анексії частини Західного берега річки Йордан, що стало дуже суперечливим кроком і викликало критику з боку міжнародної спільноти.

Адміністрація Байдена відмовилася від односторонніх кроків, таких як визнання Єрусалиму як столиці Ізраїлю, і підкреслила необхідність врегулювання цього питання через мирні переговори між Ізраїлем і Палестиною. Байден також намагався уникнути деяких провокаційних кроків, що можуть ускладнити відносини з арабським світом.

Політика адміністрації Байдена щодо Ізраїлю продовжила основні принципи стратегічного партнерства, але з більшим акцентом на дипломатію і багатосторонні відносини, особливо в контексті нормалізації відносин Ізраїля з арабськими країнами та вирішення палестино-ізраїльського конфлікту. За часів Байдена було відновлено прагнення до дипломатичних ініціатив, але разом з тим збережено безперервну підтримку Ізраїлю в питанні безпеки та оборони. Політика адміністрації щодо Ірану та мирного процесу у Східному Середземномор'ї стала більш збалансованою порівняно з попереднім періодом, з прагненням досягти довгострокової стабільності в регіоні.

○ Конкуренція з Китаєм:

Джо Байден прийшов до влади у складний для країни час, коли держава потерпала від економічної кризи, спричиненої спалахом пандемії, а відносини між союзниками були досить нестабільними та напруженими після років політики односторонності за каденції Дональда Трампа. На фоні нестабільної ситуації в державі, здавалося, що економіка Китаю перебувала на підйомі, а військова міць зростала з кожним днем. З'явилися побоювання, що такими темпами Китай може спробувати вторгнутися на Тайвань, тому адміністрація Трампа, розробляла активні кроки для відновлення лідируючих позицій на світовій арені.

Важливим кроком стало відновлення партнерства та активна взаємодія з союзниками в Європі та Азії. Політика Байдена була спрямована на демократії та права людини, саме тому США наголосили на стурбованості щодо подій у Сіньцзяні, Гонконзі, Тибеті. Був прийнятий закон про Запобігання примусовій праці уйгурів. Згідно з ним будь-які товари, які виготовлені в Сіньцзяні вважалися зробленими з використанням примусової праці, якщо імпортер не зміг довести протилежне, їм заборонявся в'їзд до Сполучених Штатів. Також було запроваджено санкції проти китайських чиновників, які були причетними до порушень прав людини.

Іншим важливим кроком щодо Китаю стало прискорення розвитку американської промисловості. Адміністрація Байдена виділила понад 2 трлн доларів на розвиток чистої енергетики, модернізації інфраструктури та розвитку нанотехнологій. Це стало сигналом для активних іноземних інвестицій та залучення приватного капіталу.

Отже обмеження експорту технологій до Китаю, активне інвестування в промислову економіку та зміцнення альянсів принесло позитивні результати. На прикінці терміну Байдена економіка країни стала значно сильнішою та прогресивнішою. Значно зросла кількість іноземних інвестицій, в період

правління Байдена, індекс S&P 500 зріс приблизно на 54%, в той час як показники фондового ринку Китаю значно знизилися³².

Завдяки політиці Байдена США активно співпрацювали з країнами Європи та Азії. З'явилися нові конфігурації у вигляді альянсу Австралії, Сполучених Штатів та Великобританії (AUKUS) та між Японією та Південною Республікою Кореї. У той час Китай замість підписання інвестиційної угоди з Європейським Союзом, яка була запланована напередодні інавгурації Байдена, стикнувся із санкціями та тарифами в Європі. Виникли торгівельні бар'єри навіть в таких країнах як Мексика, Бразилія, Індонезія та Чилі.

Незважаючи на відкриту конкуренцію, адміністрація Джо Байдена змогла досягнути позитивного прогресу та вирішити актуальні проблеми у відносинах з Китаєм. Шляхом дипломатичних переговорів було досягнуто домовленості про повернення незаконно затриманих громадян Америки, в свою чергу Штати відпустили нелегальних китайських біженців. Важливим кроком стала домовленість між світовими лідерами про людський контроль щодо ядерних запусків.

- Політика щодо Тайваню

За президентства Джо Байдена, зовнішньополітичний курс США щодо Тайваню визначався прагненням підтримати суверенітет острова в умовах зростаючої військової загрози з боку Китаю. Політика США базувалася на концепції «стратегічної невизначеності», що передбачала відмову від гарантій військового захисту Тайваню, водночас наголошуючи на серйозних намірах у разі китайської агресії.

Така політика була спрямована на стримування Китаю від спроб анексії Тайваню без прямої ескалації конфлікту. Президент Байден неодноразово

³² Liberal Leviathan: The Origins, Crisis, and Transformation of the American World Order. Princeton University Press, 2011. 420 p.

наголошував на рішучості США у захисті Тайваню. У вересні 2022 року, на одному з прес-брифінгів, Байден заявив, що США готові надати військову допомогу Тайваню у разі агресії з боку Китаю, зокрема підтвердивши готовність США застосувати збройні сили для захисту острова, якщо це буде необхідно. Це стало важливим сигналом для Китаю та міжнародної спільноти щодо непохитної підтримки США демократичного Тайваню³³.

Адміністрація Байдена значно посилила військову підтримку Тайваню. США не тільки постачали озброєння, але й активно проводили навчання для тайванських військових. У 2023 році було ухвалено рішення щодо передачі Тайваню нових видів озброєнь, зокрема сучасних систем протиповітряної оборони, артилерійських систем та високоточних ракетних установок. У 2024 році було схвалено нові поставки на суму близько \$75 млн, що включали важливі оборонні технології.

Ці кроки мали за мету підвищити здатність Тайваню захищати свою територію в умовах зростаючої військової загрози з боку Китаю. США активно співпрацювали із Тайванем в питаннях розвитку оборонних технологій, що сприяло зміцненню його обороноздатності.

Політика США щодо Тайваню суттєво змінила динаміку у відносинах з Китаєм. У відповідь на посилення американської військової підтримки Тайваню, Китай неодноразово заявляв, що такі дії суперечать політиці «одного Китаю», закликаючи США припинити надавати будь-яку військову підтримку Тайваню. Китай вважав ці дії втручанням у свої внутрішні справи та чинив тиск на США через дипломатичні канали. Попри ці заяви, адміністрація Байдена продовжувала підтримку Тайваню, підкреслюючи важливість захисту демократії та суверенітету Тайваню в умовах зростаючої агресії з боку Китаю. США також

³³ Gordon S. M., Mullen M. G., Chairs; Sacks D., Project Director. U.S.-Taiwan Relations in a New Era. Council on Foreign Relations, 2023. URL: https://live-tfr-cdn.cfr.org/sites/default/files/2023-06/TFR81_U.S.-TaiwanRelationsNewEra_SinglePages_2023-06-05_Online.pdf (дата звернення: 02.05.2025).

надавали значну економічну допомогу, сприяючи розвитку інфраструктури та посилюючи торговельні зв'язки. Одним з ключових кроків стало підписання угоди між США та Тайванем у 2023 році в рамках ініціативи «Тайвань XXI століття», що передбачала підтримку малих та середніх підприємств, розвиток нових технологій та інвестицій у стратегічно важливі галузі, такі як енергетика та інформаційні технології.

З початку 2024 року Китай значно збільшив свою військову активність навколо Тайваню, в тому числі проводячи військові навчання, що наближалися до острова. Китайські військові маневри були спрямовані на демонстрацію сили та тиску на Тайвань, щоб змусити його відмовитися від своїх прагнень до незалежності.

У відповідь на це, адміністрація Байдена посилила свої зусилля щодо підтримки Тайваню, уклавши нові оборонні угоди з Японією та Південною Кореєю. США активно координували свої дії з партнерами в Азії, щоб не допустити дестабілізації в регіоні, де Тайвань є важливим елементом стратегічної безпеки.

США, у відповідь на зростаючу загрозу з боку Китаю, активно проводили військові навчання в Тихому океані. Американські сили розпочали серію маневрів, включаючи навчання з союзниками в регіоні, що мали на меті підвищення рівня взаємодії між арміями та показати готовність США до захисту Тайваню у разі необхідності.

Замість прямого включення Тайваню до НАТО або прямої військової підтримки, адміністрація Байдена зміцнила підтримку через економічні, технологічні та дипломатичні заходи, зокрема підкреслюючи важливість міжнародних партнерств та розширення співпраці з іншими демократичними країнами в Азії та Тихоокеанському регіоні. Водночас, США продовжили утримуватися від вступу у прямі військові конфлікти, що могло призвести до ескалації з Китаєм.

- Відносини з Росією

Після вступу Джо Байдена на посаду президента США у 2021 році, відносини між Сполученими Штатами та Росією набули нових характеристик. Як і за попередніх адміністрацій, США і Росія залишалися важливими гравцями в геополітичному ландшафті, і їхня конкуренція на міжнародній арені стала ще більш виразною. Основними аспектами цієї конкуренції були санкції, військові змагання, економічне протистояння, а також конфлікти в різних регіонах світу, зокрема війна в Україні.

Одним з перших кроків адміністрації Байдена стало відновлення санкцій проти Росії. Після ряду інцидентів, зокрема втручання Росії у вибори 2016 року, отруєння Олексія Навального та інших порушень міжнародного права, США не могли залишити ці питання без уваги. У 2021 році були введені санкції проти російських посадовців та підприємств, зокрема через кібератаки, що супроводжувалися виявленням численних порушень прав людини. Ці санкції включали замороження активів, заборону на операції з російським боргом та блокування доступу до фінансових ринків для Росії. Паралельно з санкціями, Байден активно працював з міжнародними партнерами, щоб об'єднати зусилля для тиску на Кремль ³⁴.

Кіберзагрози стали важливою частиною відносин між США та Росією. Росія неодноразово звинувачувалася у проведенні хакерських атак на урядові інституції, приватні компанії та виборчі процеси в США. У відповідь адміністрація Байдена оголосила про заходи щодо посилення кібербезпеки, запровадивши додаткові санкції та активізувавши боротьбу з кібератаками. Байден підкреслював, що Росія повинна відповідати за свої дії в кіберпросторі та за втручання у демократичні процеси.

³⁴ The Biden Administration Russia Policy // Journal of Contemporary Eastern Asia. 2023. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/18793665231170639> (дата звернення: 02.05.2025).

Після початку війни Росії проти України в лютому 2022 року, відносини між США та Росією перетворилися на пряме протистояння. США стали головним союзником України, надаючи значну військову, економічну та гуманітарну допомогу. Байден і його адміністрація продовжували підтримувати Україну у її боротьбі за територіальну цілісність і демократію, надаючи зброю та фінансові ресурси.

Зі свого боку, Росія розцінила це як загрозу своїм інтересам і почала активно протистояти заходам США, розглядаючи підтримку США Україні як акт агресії. Москва реагувала на ці дії, запроваджуючи контрзаходи, такі як економічні санкції і політичну риторику, що включала погрози та звинувачення на адресу США та їхніх союзників.

Конкуренція між США та Росією також була очевидною в інших частинах світу, таких як Близький Схід, Центральна Азія та Індостанський регіон. У Сирії, де Росія підтримувала режим Башара Асада, США продовжували підтримувати курдські сили і опозицію, надаючи їм військову допомогу в боротьбі проти ІДІЛ та інших терористичних угруповань. США та Росія виступали як суперники в цьому регіоні, що додатково посилювало їхнє протистояння.

В Індостанському регіоні США намагалися стримувати вплив Китаю, в той час як Росія намагалась зміцнити свої позиції в регіоні, розширюючи економічні та військові відносини з країнами, такими як Індія та В'єтнам.

Росія намагалась залучити до співпраці нових союзників і зміцнити свою присутність у стратегічних регіонах, зокрема в Африці та Латинській Америці. США, зі свого боку, намагалися зупинити поширення впливу Росії за допомогою дипломатичних і економічних інструментів.

Важливою частиною конкуренції стала співпраця Росії з Китаєм. Сполучені Штати ставили за мету стримування цього альянсу, тому що їхня співпраця в різних сферах (від енергетики до оборонної політики) змінювала баланс сил у світі.

Конкуренція між США та Росією за часів адміністрації Байдена стала однією з основних тем геополітичних змагань. Ці відносини характеризувалися значним загостренням через анексію Криму, агресію в Україні, кіберзагрози та інформаційні війни. США намагалися впливати на ситуацію через санкції, підтримку демократичних процесів та військову допомогу своїм союзникам. Росія, зі свого боку, відповідала на ці дії контрзаходами і намагалася зміцнити своє стратегічне положення на міжнародній арені. Незважаючи на велику конкуренцію і напруженість, взаємодія між США та Росією продовжувала залишатися важливим фактором для глобальної безпеки.

Підбиваючи підсумки політики адміністрації Байдена, можна зазначити, що вона була спрямована на зміцнення впливу США на міжнародній арені. Хоча деякі дії були досить радикальними та піддавалися критиці. Зокрема це стосується виведення військ з Афганістану. Байден намагався активно протистояти конкуренції з Китаєм та підтримувати лідируючу позицію в світі. В свою чергу було введено санкції проти Росії, як наслідок повномасштабного вторгнення на територію України.

2.4. Внутрішньополітичні фактори, що впливають на зовнішню політику Джо Байдена

На зовнішньополітичні рішення Сполучених Штатів часто впливають не лише міжнародні події та інтереси, але й внутрішні обставини та політичні процеси, які відбуваються всередині країни. Вибори займають важливе місце у визначенні курсу міжнародної політики Штатів. Під час передвиборчої кампанії кандидати часто формулюють свої зовнішньополітичні пропозиції відповідно до

настроїв електорату, зокрема щодо таких питань, як національна безпека, боротьба з тероризмом та економічні відносини з іншими державами.

Одним з ключових напрямків передвиборчої кампанії Байдена, було відновлення престижу Сполучених Штатів за допомогою укладання нових угод та відновлення партнерства з країнами Європи та Азії. Основою його зовнішньої політики стало досягнення домовленостей про кліматичну політику з іншими країнами³⁵.

Незаперечний факт, що Конгрес безпосередньо має вплив на затвердження міжнародних угод і фінансування зовнішньої політики, що в свою чергу могло спричинити коригування або затримку початкових планів президента.

Часто рішення, що стосувалися міжнародної допомоги, військових операцій, укладення торговельних угод неможливо було прийняти без схвалення Конгресу. Даний процес міг супроводжуватися тривалими переговорами та спробами дійти до спільного вирішення шляхом компромісу.

Особливістю внутрішньої політичної ситуації Сполучених Штатів є політична поляризація, яка існує між партіями демократів та республіканців. Яскравим прикладом слугують розбіжності поглядів серед американців щодо політики спрямованої на боротьбу із зміною клімату та підписанням міжнародних угод.

Одні активно підтримували Байдена, висловлюючи схвалення, в той час як інші, прихильники республіканської партії, схилилися до думки, що така політика несе багато зайвих фінансових витрат та є прямим втручанням у внутрішню політику інших країн. Таким чином Байден намагається знайти чіткий баланс між міжнародними зобов'язаннями та національними інтресами народу, що інколи було зовсім непросто.

³⁵ The White House. Official website of the White House of the United States. URL: <https://www.whitehouse.gov/> (дата звернення: 02.05.2025).

На успіх зовнішньополітичної діяльності президента безпосередньо впливає підтримка американського суспільства. Джо Байден зазнав хвилі критики після виведення військ США з Афганістану в 2021 році. Вона стосувалася методу здійснення данної операції та загрози, яка виникла в результаті його поспішних дій.

Незважаючи на кількість негативу, загальні результати опитувань громадян показали, що більшість американців підтримали нового президента та його прагнення зосередити увагу на економічній ситуації та відноленню країни після пандемії. Одним з головних пріоритетів зовнішньої політики Сполучених Штатів залишилася не лише міжнародна стабільність, але й гарантія національної безпеки.

Підсумовуючи можна зазначити, що внутрішньополітичні чинники, такі як вибори, політичні партії та інституційні розбіжності, мали значний вплив на рішення адміністрації Джо Байдена у зовнішній політиці. Хоча стабільність та підтримка американської громадської думки забезпечувала ефективність зовнішньої політики, внутрішньополітичні суперечності могли значно ускладнити процес прийняття рішень. Однак, попри всі виклики, Байдену вдалося реалізувати кілька ключових ініціатив, зокрема у сферах кліматичної політики та міжнародних торговельних угод, що продемонструвало прагнення Сполучених Штатів зберегти своє лідерство у цих глобальних питаннях.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЖО БАЙДЕНА

3.1. Відносини США з країнами ЄС за часів адміністрації Джо Байдена

Європейська стратегічна автономія все ще значною мірою стосується Сполучених Штатів, які були головним постачальником безпеки для європейців. Кожен новообраний президент США супроводжувався або страхом європейців, що щось зміниться (наприклад, США переглянуть свої стратегічні інтереси в Європі та відвернуться); або тим, що нічого не зміниться. Президентство Джо Байдена, яке розпочалося в січні 2021 року, супроводжувалося високими очікуваннями з боку європейців: деякі союзники США та Європи сподівалися, що адміністрація Байдена буде проєвропейською та підтримуватиме американську діяльність у Європі. У той час як лідери європейських країн, наприклад, Франції, описували перехід у Білому домі «як можливість побудувати незалежність»³⁶.

Протягом десятиліть Сполучені Штати мали занепокоєння щодо Європейського оборонного агентства (EDA), особливо у сфері зовнішньої політики та політики безпеки. Адміністрація Трампа, наприклад, неодноразово нагадувала європейським лідерам, що НАТО, а не ЄС, є ключем до західного військового альянсу. Новий президент США Джо Байден, підкреслював відновлення та зміцнення трансатлантичного партнерства серед своїх головних пріоритетів зовнішньої політики.

³⁶ Jakšaitė-Confortola G. US foreign policy during the Biden presidency: A reset in the US approach towards the EU strategic autonomy? G. Česnakas, J. Juozaitis (eds). European strategic autonomy and small states' security: In the shadow of power. Routledge, 2022. P. 81–92. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003324867-6> (дата звернення: 02.05.2025)

Історично склалося так, що позиція США щодо інтеграції ЄС у сфері безпеки та оборони завжди була пов'язана з їхнім баченням Європи та НАТО. Обрання Байдена президентом США було сприйнято європейцями як велика перспектива для трансатлантичних відносин. Європейські країни вітали перемогу Байдена на президентських виборах у США з надією на дипломатичне перезавантаження трансатлантичних відносин та відновлення після чотирьох років президентства Трампа. Такі фрази, як «партнерство» та «дружба», домінували у вітальних повідомленнях з Європи³⁷. ЄС висловив бажання співпрацювати з адміністрацією Байдена для вирішення глобальних викликів.³⁸

Сам Джо Байден твердо вірив у трансатлантичні відносини. Під час своєї передвиборчої кампанії він наголошував на важливості «співпраці з союзниками» та визначив відновлення відносин США з європейськими союзниками як один зі своїх пріоритетів зовнішньої політики. Після заняття посади на Мюнхенській конференції з безпеки він заявив, що «Трансатлантичний альянс є міцним фундаментом – міцним фундаментом – на якому будується наша колективна безпека та наше спільне процвітання»³⁹.

Невдовзі після президентських виборів за адміністрації Байдена США знову приєдналися до ініціатив, важливих для ЄС: Паризької угоди щодо зміни клімату, ядерної угоди з Іраном та інших. З іншого боку, США вивели свої війська з Афганістану без попередніх консультацій з європейськими союзниками та підписали тристоронній пакт про безпеку між Австралією, Великою

³⁷ The Crisis of American Power: How Europeans See Biden's America: звіт / European Council on Foreign Relations. London, 2021. 35 с. URL: <https://ecfr.eu/publication/the-crisis-of-american-power-how-europeans-see-bidens-america/> (дата звернення: 04.05.2025)

³⁸ Charles Michel on renewing EU-US ties: 'For global challenges, we need global solutions' / Atlantic Council, 10 February 2021. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/charles-michel-on-renewing-eu-us-ties-for-global-challenges-we-need-global-solutions/> (дата звернення: 04.05.2025)

³⁹ Виступ президента Байдена на Мюнхенській конференції з безпеки 2021 року: промова / Білий дім, 19 лютого 2021. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/na-myunkhenskiy-konferencii-z-bezpeki-zakhidni-lideri-vidrodzhuvali-transatlantichnu> (дата звернення: 04.05.2025)

Британією та Сполученими Штатами Америки (AUKUS), що змусило Францію відкликати свого посла в США».

Загалом, для адміністрації Байдена Європа залишалася серед головних регіонів, де США мають стратегічні інтереси: «Ми визнаємо, що наші життєво важливі національні інтереси вимагають найглибшого зв'язку з Індотихоокеанським регіоном, Європою та Західною півкулею»⁴⁰ Для свого першого офіційного візиту за кордон Байден обрав Європу як напрямок.

Адміністрація Байдена постійно наголошувала на відносинах США з ЄС як важливому каналі трансатлантичних відносин (наприклад, у розмовах з керівництвом Франції, яка є одним з найбільших прихильників Європейського космічного простору). Більше того, нова адміністрація продемонструвала відкритість щодо ЄС та ініціативи щодо створення більш активних відносин між США та ЄС, підкреслюючи спільні цінності, що об'єднують трансатлантичні країни, такі як верховенство права і свобода.

США були зацікавлені в сильнішому ЄС, оскільки, маючи справу з агресивною Росією, конкуренцією з Китаєм та постійним нестабільним регіоном Близького Сходу, США потребували спроможних європейських союзників та трансатлантичного розподілу праці для формування надійної стратегії стримування. Як і його попередники, Байден поділяв ідею про те, що європейці повинні більше інвестувати у свої оборонні можливості (включаючи в рамках ЄС), якщо це не шкодить НАТО.

США активно працювали з Європейським Союзом над спільними стратегіями, спрямованими на підтримку демократичних цінностей, боротьбу з глобальними загрозами, такими як зміна клімату, і забезпечення економічного відновлення після пандемії COVID-19. Водночас, важливою частиною цієї

⁴⁰ Тимчасові стратегічні вказівки щодо національної безпеки: офіційний документ / Білий дім, 2021. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosini/timchasovi-strategichni-nastanovi-u-sferi-nacionalnoi-bezpeki> (дата звернення: 04.05.2025).

співпраці було забезпечення безпеки в Європі, що включало активну підтримку країн Східної Європи та Балтії, які є частиною стратегічного флангу НАТО.⁴¹

Підтримка США в оборонних і економічних питаннях для України у її боротьбі за незалежність та територіальну цілісність стала важливою складовою для зміцнення трансатлантичного партнерства. США посилили свої зобов'язання щодо безпеки в регіоні шляхом надання військової та гуманітарної допомоги Україні, що також підкреслило важливість стабільності на східних кордонах НАТО.

Азія і Тихоокеанський регіон стали важливими центрами економічного і політичного впливу. Для США зміцнення відносин з країнами цього регіону було вагомим кроком для забезпечення стабільності та безпеки, зокрема в умовах зростаючого впливу Китаю. США активно взаємодіяли з ключовими партнерами в Азії: Японією, Австралією та Індією, і це було частиною стратегії стримування експансії Китаю.

Японія, як стратегічний союзник, відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності в Південно-Східній Азії. Японія активно підтримувала стратегію США щодо посилення військового та економічного впливу в регіоні, а також була важливим партнером у сфері оборонних технологій.

Австралія та Індія є важливими партнерами США в рамках формату Quad – багатостороннього діалогу з безпеки, який включає ці країни і Японію. Метою цього формату стало забезпечення стабільності в Індійському та Тихому океанах через співпрацю в сферах безпеки, економіки та боротьби з екологічними проблемами.

У 2021 році США, Австралія, Японія та Індія підписали важливу угоду AUKUS, що передбачала спільні зусилля в розвитку оборонних технологій,

⁴¹ Franco L. The Crisis of American Power: How Europeans See Biden's America. European Council on Foreign Relations, Research Centre of the Institute for Political Studies (CIEP), 2023. 35 с.

включаючи створення атомних підводних човнів для Австралії. Ця угода акцентувала увагу на спільній меті країн – забезпечити мир і стабільність у регіоні та протидіяти потенційним загрозам з боку Китаю.

США активно співпрацювали з державами, які переживали період змін і трансформацій, зокрема з Україною, країнами Африки та Близького Сходу. У цих регіонах Сполучені Штати мали значний вплив на підтримку стабільності, проведення демократичних реформ і економічний розвиток.

Після початку війни з Росією в 2014 році США стали основним партнером України в питаннях оборони та реформ. Адміністрація Байдена надала Україні військову допомогу, економічну підтримку та сприяла в її євроатлантичних прагненнях. Протягом війни США оголошували про нові пакети допомоги для України, включаючи надання сучасних озброєнь та тренування для українських військових.

Африка: Співпраця США з країнами Африки була зосереджена на розвитку економіки, боротьбі з тероризмом та зміцненні інфраструктури. США також активно працювали над поліпшенням умов життя в Африці через різноманітні гуманітарні проекти, в тому числі в галузях охорони здоров'я та освіти.

Близький Схід: США мають важливі стратегічні відносини з країнами Близького Сходу, зокрема з Ізраїлем, Саудівською Аравією та Об'єднаними Арабськими Еміратами. Сполучені Штати активно підтримували мирні ініціативи регіоні, в тому числі через дипломатичні зусилля в Іраку, Сирії та Лівані.

Підтримка США в боротьбі з тероризмом в Сахельському регіоні завдяки наданню військової допомоги країнам, таким як Нігер та Малі, стала важливим аспектом співпраці з Африкою. Також, США підтримали мирні процеси в Ємені

та Сирії, де активно співпрацювали в рамках багатосторонніх угод з міжнародними партнерами.

Таким чином можна зробити висновок, що на сьогоднішній день, ситуація у світі постійно змінюється, з'являються нові загрози та виклики і одним з ефективних способів підтримки стабільності та адаптації є зміцнення міжнародних альянсів. Під час правління Дональда Трампа виникли значні політичні розбіжності між США і ЄС. В свою чергу адміністрація Байдена відновлювала та посилювала цей союз. У питаннях економічного розвитку, глобальної безпеки та стабільності Європейський Союз та НАТО стали головними партнерами США.

Байден зауважував, що НАТО є основним механізмом колективної безпеки у відповідь на нові загрози, зокрема з боку Росії. Саме тому адміністрація Байдена посилювала фокус на відновленні стратегічних партнерств по всьому світу, включаючи Європейський Союз, НАТО, Азію та Тихоокеанський регіон, а також держави, що переживали період змін, такі як Україна, країни Африки та Близького Сходу. Їхня взаємодія дозволила США підтримувати глобальний вплив, сприяючи миру, стабільності та розвитку. Це стратегічне партнерство посилило можливість США в управлінні глобальними загрозами і забезпеченням національних інтересів на міжнародній арені.

3.2. Україна в контексті зовнішньої політики Джо Байдена

Коли Джо Байден став президентом США у 2021 році, відносини між Україною та Сполученими Штатами набули нового рівня підтримки, особливо після російського вторгнення в Україну в лютому 2022 року. Політика адміністрації Байдена по відношенню до України була багатоаспектною і охоплювала військову допомогу, економічні санкції, гуманітарну підтримку та дипломатичну підтримку на міжнародній арені.

Однією з основних складових політики Байдена щодо України стала військова допомога. Починаючи з 2022 року, США стали одним з основних постачальників оборонної техніки та озброєння для України. Адміністрація Байдена активно співпрацювала з союзниками, щоб забезпечити Україну необхідними засобами для відсічі агресії Росії⁴².

США надали Україні передові системи ППО, включаючи Patriot та NASAMS, а також величезну кількість артилерійських систем, зокрема гаубиці та реактивні системи залпового вогню HIMARS. До цього додалися протиповітряні комплекси, бронетехніка та інші засоби, необхідні для ведення бойових дій в умовах ескалації.

Надходження такого військового спорядження суттєво зміцнило обороноздатність України, що дозволило ефективно протистояти чисельній та технічній перевазі російських військ. Зокрема, поставки HIMARS і Javelin мали вирішальне значення у стримуванні російських наступів, знищенні техніки та ураженні важливих військових цілей⁴³.

З моменту початку війни Сполучені Штати надали Україні більше 182,8 мільярда доларів США на різноманітні потреби, з яких близько 83,4 млрд доларів було фактично витрачено. Це включало військову допомогу, фінансування відновлення інфраструктури та підтримку державного бюджету України.

США через механізм фінансування, наприклад, програми USAI (Ukraine Security Assistance Initiative), надали Україні понад 30 млрд доларів для підтримки державного бюджету. Ці кошти використовуються для виплат пенсій, зарплат державним службовцям, а також для фінансування соціальних програм, що допомогло стабілізувати економіку країни в умовах війни.

⁴² Ward A. The Internationalists: The Fight to Restore American Foreign Policy After Trump. New York: Portfolio, 2024. 368 p.

⁴³ Harris P. Two Cheers for Biden's Ukraine Policy // Survival. 1st Edition, Routledge, 2024. June-July 2024. P. 1–13.

США надали значні кошти на відновлення енергетичної, транспортної та комунікаційної інфраструктури, яка була зруйнована під час бойових дій. Окрім того, активно сприяли наданню гуманітарної допомоги для біженців та постраждалих громадян України.

У грудні 2024 року США надали Україні 20 млрд доларів у вигляді кредитів, забезпечених активами, що були заморожені у результаті санкцій проти Росії. Це дозволило Україні отримати додаткову фінансову підтримку для ведення війни та відновлення економіки після руйнувань, спричинених агресією росії⁴⁴.

З початку війни США надали Україні понад 2,6 млрд доларів на гуманітарні потреби. Ця допомога включала фінансування постачання продуктів харчування, ліків, медичних засобів, а також надання тимчасового житла для переселенців. США постійно направляли в Україну медичне обладнання, лікарські засоби та продукти харчування, щоб забезпечити потреби населення в умовах бойових дій. Водночас частина допомоги була спрямована на забезпечення тимчасових лікарняних закладів для лікування поранених. Для внутрішньо переміщених осіб США надали постачання тимчасових житлових приміщень та необхідних гігієнічних засобів. Це включало намети, ковдри, постільну білизну, а також водоочисне обладнання та туалетні засоби для біженців. Одним із важливих напрямків гуманітарної допомоги стала психологічна допомога для населення, яке постраждало від війни. США активно фінансували програми для дітей, підтримуючи їх психологічну реабілітацію та інтеграцію після пережитих травм. Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) стало основним каналом гуманітарної допомоги Україні, забезпечуючи постачання необхідних ресурсів через місцеві організації та міжнародні

⁴⁴ US Provides \$20 Billion in Sanctions-Backed Loans to Ukraine. 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/us-govt-wants-half-its-20-bln-loan-ukraine-be-military-aid-2024-10-23/> (дата звернення: 05.05.2025)

гуманітарні структури. Програми USAID сприяли не тільки у наданні допомоги, але й у довгостроковому відновленні України⁴⁵.

США активно співпрацювали з міжнародними партнерами для ефективного використання ресурсів та координації гуманітарної допомоги. США стали лідером у координації міжнародних зусиль для допомоги Україні, працюючи разом з країнами ЄС, Канадою, Великою Британією та іншими міжнародними організаціями, такими як ООН і Червоний Хрест.

Важливим кроком для України стала програма запроваджена Джо Байденом Uniting for Ukraine (U4U). Вона дозволяла українським громадянам, які мали американських спонсорів, тимчасово в'їжджати та легально перебувати в США на період до двох років. Програма передбачала ретельну перевірку як спонсорів, так і бенефіціарів, включаючи перевірки безпеки та фінансової спроможності.

Після приходу до влади в січні 2021 року, адміністрація Байдена невідкладно приступила до введення нових санкцій проти Росії. США звинуватили Росію в маніпуляціях під час американських виборів 2020 року, через що були введені санкції проти російських організацій та осіб, причетних до хакерських атак і кампаній дезінформації. Американський уряд відреагував на отруєння російського опозиціонера Олексія Навального в серпні 2020 року санкціями проти високопосадовців, яких вважали причетними до цього інциденту. США наклали обмеження на активи і заборонили в'їзд певним російським особам.

Однією з перших великих кібер атак, здійснених Росією проти США, була атака через програмне забезпечення SolarWinds у 2020 році, що дозволило хакерам отримати доступ до численних урядових і корпоративних систем.

⁴⁵ USAID. Ukraine Humanitarian Assistance. URL: <https://foreignassistance.gov/> (дата звернення: 04.05.2025)

Відповідно, США наклали санкції проти численних російських компаній та осіб, причетних до атак⁴⁶.

Найбільш суттєвими санкціями стали ті, що були введені після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року. США стали одним з основних ініціаторів санкційного тиску на Росію, координуючи зусилля з Європейським Союзом і іншими союзниками. Одним з перших і найбільш значущих заходів було замороження активів Центрального банку Росії на суму понад \$300 мільярдів, що позбавило Кремль доступу до критичних фінансових ресурсів⁴⁷.

США заборонили імпорт російської нафти та газу, що стало частиною стратегії із зменшення залежності від російських енергоресурсів на глобальному рівні. Цей крок також підтримали більшість країн Європи. Були накладені санкції на російських олігархів, високопосадовців, а також на близьких до Путіна осіб, що мали прямий або опосередкований зв'язок з агресією в Україні. Це включало замороження їхніх активів у США та заборону на ведення бізнесу.

Американська адміністрація разом з союзниками по G7 оголосила про виключення російських банків з міжнародної платіжної системи SWIFT, що ускладнило фінансові операції Росії на міжнародному рівні. США запровадили санкції на експорт технологій до Росії, особливо в галузях високих технологій, таких як мікрочіпи та програмне забезпечення, які є критично важливими для розвитку оборонної промисловості та інших стратегічних галузей Росії⁴⁸.

⁴⁶ Cybersecurity and Infrastructure Security Agency. SolarWinds Cyberattack. URL: <https://www.zscaler.com/resources/security-terms-glossary/what-is-the-solarwinds-cyberattack> (дата звернення: 04.05.2025)

⁴⁷ U.S. Department of the Treasury. Sanctions Related to Russia. URL: <https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/sanctions-programs-and-country-information/russia-related-sanctions> (дата звернення: 04.05.2025)

⁴⁸ Reuters. G7 Moves to Cut Russian Banks Off From Swift Payment System. URL: <https://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-g7-swift-idCAS8N2UE03V/> (дата звернення: 04.05.2025)

Встановлення санкцій на інвестиції в російські енергетичні проекти стало ще одним важливим етапом у економічному тиску на Кремль. Включаючи заборону на технології для видобутку нафти та газу в арктичних регіонах, що значно ускладнило розвиток цієї галузі в Росії⁴⁹.

Санкції, запроваджені США, не тільки мали значний вплив на економіку Росії, але й поставили Росію в геополітичну ізоляцію. Вони змусили Кремль шукати нових партнерів і ринки для своїх енергетичних ресурсів, що призвело до посилення зв'язків між Росією та Китаєм, Індією, а також країнами Центральної Азії. Однак глобальна ізоляція Росії також позбавила її доступу до багатьох важливих технологій, що обмежило її економічне зростання.

США розглядали допомогу Україні як частину боротьби за глобальну безпеку і стабільність, сприймаючи Росію як головну загрозу. У той час, як адміністрація Байдена активно підтримувала Україну в її прагненні до євроатлантичної інтеграції, США також підкреслювали важливість зміцнення союзів і продовження санкцій проти Росії, щоб запобігти її подальшому розширенню та агресії.

Ця підтримка стала також критично важливою для відновлення стабільності на європейському континенті. США продовжували підтримувати безпеку України через постачання зброї та техніки, одночасно прагнучи до відновлення безпеки на всіх рівнях міжнародного співтовариства.

Отже підсумовуючи, діяльність адміністрації Байдена щодо України була важливою частиною її глобальної стратегії, зосередженої на стримуванні агресивної політики Росії, зміцненні міжнародної системи безпеки та підтримці демократичних цінностей. Введення санкцій проти Росії та активна допомога

⁴⁹ Bloomberg. U.S. Sanctions on Russian Oil and Gas: Impact and Global Reactions. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-01-16/oil-sanctions-why-biden-s-departing-shot-at-russia-s-crude-exports-is-important> (дата звернення: 04.05.2025)

Україні стала важливою частиною протистояння та допомогла стримувати агресора та не дати змогу просуватися далі.

3.3. Підсумки зовнішньої політики адміністрації Джо Байдена

15 січня 2025 року на зламі нової ери для Сполучених Штатів Америки, Джо Байден виголосив свою прощальну промову, яка відбулася в Овальному кабінеті Білого дому. Це стало підсумком його перебування на посаді президента Сполучених Штатів Америки. Виступ Байдена став важливим моментом не тільки для США, але й для світу, оскільки він торкнувся таких глобальних тем, як міжнародна політика, внутрішні реформи та майбутнє демократичних цінностей. Однією з найбільш значущих тем промови стала підтримка України в умовах агресії з боку Росії.

Одним з основних досягнень Байден назвав боротьбу з пандемією COVID-19. За його словами, саме завдяки зусиллям федерального уряду та масштабній кампанії з вакцинації вдалося значно знизити рівень захворюваності та врятувати мільйони життів. Також президент не забув наголосити на важливості економічних реформ, які допомогли відновити робочі місця і зміцнити економіку країни та знизити рівень бідності.

Байден також звернув увагу на реформи, в охороні здоров'я, включаючи забезпечення доступу до ліків для мільйонів американців, а також ухвалення важливих законів щодо контролю над зброєю та підтримки ветеранів. Президент зазначив, що важливо зберігати соціальну стабільність та справедливість. Адже всі роки його адміністрація працювала над створенням рівних можливостей для всіх громадян незалежно від їхнього походження, статі чи раси.

Важливе місце в промові зайняла саме зовнішня політика Сполучених Штатів. Байден неодноразово згадував про підтримку України проти Російської

агресії. Зазначаючи, що США стали одним з головних партнерів України, надаючи не лише військову, а й економічну та гуманітарну допомогу.

«Ми разом з Україною в її боротьбі за свободу, за демократію. Ми твердо стоїмо на боці українського народу, і я гордий, що в моїй адміністрації Сполучені Штати стали на захисті України», — сказав Байден⁵⁰.

Президент не забув згадати, про низку санкцій проти Росії, які були запроваджені під його керівництвом. Він також похвалив єдність міжнародної спільноти, яка підтримала Україну в її прагненні до демократії, свободи та територіальної цілісності.

Байден нагадав, що за час його президентства США зміцнили трансатлантичне партнерство через НАТО, підтримали захист прав і свобод людини в Європі та неодноразово підтверджували свою рішучість у боротьбі з авторитаризмом. Зокрема, він підкреслив важливість оборонної допомоги Україні, яка дозволила українським силам протистояти численним російським атакам.

Проте, Байден не уникнув критики стану американської внутрішньої політики. Він вказав на зростаючу економічну нерівність як на серйозний виклик для нації, а також на небезпеку впливу корпорацій на політичні процеси. Президент висловив стурбованість зростаючою політичною поляризацією в країні і закликав до єдності.

«Ми маємо подолати поділи і працювати разом, адже Америка може бути сильною тільки тоді, коли ми єдині», — підкреслив він.⁵¹

Підсумовуючи промову Байдена, варто зазначити, що таким чином він намагався підвести підсумки своєї діяльності за роки правління. Відзначити свої

⁵⁰ Байден Дж. Прощальна промова Джо Байдена [Відео]. 15 січня 2025. URL: https://www.youtube.com/watch?v=T8vmhmilluM&t=9s&ab_channel=ABCNews(дата звернення: 04.05.2025)

⁵¹ Байден Дж. Прощальна промова Джо Байдена URL: https://www.youtube.com/watch?v=T8vmhmilluM&t=9s&ab_channel=ABCNews (так само)

успіхи та подякувати за можливість бути лідером такої сильної держави. Він акцентував увагу на тому, що не потрібно зупинятися на досягнутому, рухатися тільки вперед, зміцнювати міжнародні альянси та дбати про добробут громадян.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження здійснено всебічний аналіз ключових стратегічних документів та офіційних заяв адміністрації Джо Байдена, що визначають пріоритети зовнішньої політики США у нових геополітичних умовах. Результати аналізу свідчать, що серед багатогранного спектра зовнішньополітичних завдань, які стояли перед США в період правління адміністрації Байдена найбільш пріоритетними були такі напрями:

1. Відновлення багатосторонніх відносин і зміцнення глобальних альянсів, зокрема через активну участь у роботі НАТО, ООН, G7, G20, а також укріплення партнерств із традиційними союзниками в Європі та Азії. Це було спрямовано на повернення США до ролі лідера в міжнародній системі та координацію спільних дій у відповідь на глобальні виклики.
2. Протидія геополітичній конкуренції з Росією та Китаєм, яка передбачала посилення санкційного режиму проти Росії внаслідок повномасштабного вторгнення в Україну у 2022 році, а також формування політики стримування Китаю у регіоні Індो-Тихоокеанського басейну. Адміністрація Байдена поєднувала тиск санкціями із прагненням зберегти діалог у питаннях стратегічної стабільності.
3. Активна військова підтримка України з метою посилення обороноздатності країни у протистоянні російській агресії. Вона включала постачання передових оборонних систем (HIMARS, Javelin) та надання іншої допомоги, що мало значний вплив на хід конфлікту та позиції США як гаранта безпеки в регіоні.
4. Реагування на глобальні виклики, пов'язані зі зміною клімату, що відображено у поверненні до Паризької кліматичної угоди, активному інвестуванні у розвиток зеленої енергетики та впровадженні екологічних ініціатив як на національному, так і на міжнародному рівні.

5. Подолання наслідків пандемії COVID-19, яка мала значний вплив на внутрішню та зовнішню політику. Масштабні програми вакцинації, підтримка охорони здоров'я та міжнародна співпраця у сфері протидії пандемії стали складовими частинами зовнішньополітичного курсу, спрямованого на відновлення глобальної стабільності.
6. Зміцнення внутрішньої економічної стабільності, що розглядається як базис для посилення позицій США у світі. Важливими інструментами стали підтримка малого бізнесу, ухвалення «Закону про інфраструктуру» 2021 року та програми модернізації, що сприяли зростанню конкурентоспроможності країни.

Узагальнюючи, політика адміністрації Джо Байдена характеризувалась прагматичним та системним підходом, який поєднував військові, дипломатичні, економічні та екологічні інструменти з метою зміцнення позицій США на міжнародній арені. Відновлення партнерських відносин, активна протидія стратегічним суперникам, підтримка України у війні, а також реагування на найактуальніші глобальні проблеми свідчать про багатовекторність і адаптивність зовнішньої політики США.

Таким чином, пріоритети адміністрації Байдена сформували основу для відновлення ролі США як світового лідера, здатного ефективно відповідати на сучасні виклики і сприяти стабільності у міжнародній системі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байден Дж. Прощальна промова Джо Байдена: [Відео] 2025. URL: https://www.youtube.com/watch?v=T8vmhmilluM&t=9s&ab_channel=ABCNews (дата звернення 01.05.2025).
2. Фесенко М.В. Особливості формування зовнішньої політики США за президентства Дж. Байдена. Зовнішні справи. 2021. № 3-4. С. 123-135. URL: <http://elibrary.ivinas.gov.ua> (дата звернення 20.04.2025).
3. Івасик В.О. Український вектор в політиці США після президентських виборів 2021 року. 2022. URL: <https://elar.khmnua.edu.ua/items/86e91087-6474-4ba7-ac47-b5bc601e55ce> (дата звернення 20.04.2025).
4. Мерфі Т. Діалектичний підхід до міжнародних відносин: методологічні засади. Київ: Наукова думка, 2015. 185 с.
5. Петрінко В.С. Глобалізація як геополітичний фактор зовнішньої політики США. 2021.
6. Підберезних І. Політика адміністрації президента США Джо Байдена щодо країн Південно-Східної Азії / Актуальні питання гуманітарних наук. 2022. № 48. С. 81-92. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/48_2022/part_1/4.pdf (дата звернення 02.05.2025).
7. Пріоритети політики США щодо України. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-05/usa-policy-toward-ukraine.pdf> (дата звернення 04.05.2025).
8. Особливості формування зовнішньої політики США за президентства Дж. Байдена. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/5954/> (дата звернення 20.04.2025).
9. Павлович О.М. Особливості внутрішньої та зовнішньої політики США у міжвоєнний період. 2024. URL: <http://dspace.megu.edu.ua> (дата звернення 02.12.2024).

- 10.Швед, В.О. Формування основних засад близькосхідної політики адміністрації Джо Байдена. *Проблеми всесвітньої історії*. 2021. URL: <http://journal.ivinas.gov.ua> (дата звернення 01.12.2024).
- 11.Швед, В.О. Відносини США та арабських країн Перської затоки у період президентства Дж. Байдена. 2022. URL: <http://elibrary.ivinas.gov.ua> (дата звернення 01.12.2024). Особливості формування зовнішньої політики США за президентства Дж. Байдена. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/5954/> (дата звернення 20.04.2025).
- 12.Anderson, L. The State and Social Transformation in Modern Syria. Princeton: Princeton University Press, 2018. 256 с.
- 13.Associated Press. Biden levies new sanctions against Russian energy sector, but it's up to Trump whether to keep them. AP News, 1 листопада 2024. URL: <https://apnews.com/article/russia-sanctions-energy-ukraine-war-biden-trump-bebf8f798e6212ee53b80e2eaea6e712> (дата звернення 27.04.2025).
- 14.Atlantic Council. Charles Michel on renewing EU-US ties: 'For global challenges, we need global solutions'. Atlantic Council, 10 February 2021. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/charles-michel-on-renewing-eu-us-ties-for-global-challenges-we-need-global-solutions/>(дата звернення 04.05.2025).
- 15.Biden Administration. The Biden-Harris Administration Roadmap for Pandemic Preparedness and Response. 2021. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2025/01/14/report-the-biden-harris-administration-roadmap-for-pandemic-preparedness-and-response> (дата звернення 01.05.2025).
- 16.Biden, J. Remarks at the Brussels Summit. 2023. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/> (дата звернення 17.04.2025).
- 17.Bloomberg. U.S. Sanctions on Russian Oil and Gas: Impact and Global Reactions. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-01-16/oil-sanctions-why-biden-s-departing-shot-at-russia-s-crude-exports-is-important> (дата звернення 04.05.2025).

18. California Air Resources Board. Advanced Clean Cars II Regulation. 2021.
URL: <https://ww2.arb.ca.gov/our-work/programs/advanced-clean-cars-program/advanced-clean-cars-ii> (дата звернення 01.05.2025).
19. Cybersecurity and Infrastructure Security Agency. SolarWinds Cyberattack.
URL: <https://www.zscaler.com/resources/security-terms-glossary/what-is-the-solarwinds-cyberattack> (дата звернення 04.05.2025).
20. Drezner, Daniel W. Theories of international politics and zombies. New York: Columbia University Press, 2011. 336 с.
21. Fesenko, M.V. Особливості формування зовнішньої політики США за президентства Дж. Байдена. *Зовнішні справи*. 2021. URL: <http://elibrary.ivinas.gov.ua> (це українське джерело, але поміщено для прикладу).
22. Finnemore, Martha; Sikkink, Kathryn. Taking Stock: The Constructivist Research Program in International Relations and Comparative Politics // *Annual Review of Political Science*. 2001. Vol. 4. P. 391–416.
23. Franco, Livia. The Crisis of American Power: How Europeans See Biden's America. European Council on Foreign Relations. London, 2021. URL: <https://ecfr.eu/publication/the-crisis-of-american-power-how-europeans-see-bidens-america/> (дата звернення 04.05.2025).
24. Gordon, Susan M., Mullen, Michael G., Chairs; Sacks, David, Project Director. U.S.-Taiwan Relations in a New Era. Council on Foreign Relations, 2023. URL: https://live-tfr-cdn.cfr.org/sites/default/files/2023-06/TFR81_U.S.-TaiwanRelationsNewEra_SinglePages_2023-06-05_Online.pdf (дата звернення 02.05.2025).
25. Hadid, Diaa. U.S. Unconditional Withdrawal Rattles Afghanistan's Shaky Peace Talks. *The New York Times*, 2021. URL: <https://www.nytimes.com/2021/08/15/world/asia/afghanistan-peace-talks.html> (дата звернення 03.05.2025).
26. Harris, Peter. Two Cheers for Biden's Ukraine Policy. *Survival*. 1st Edition, Routledge, 2024. June-July 2024. P. 1–13.

- 27.Howard Jackson, Robert, Sørensen, Georg. Introduction to International Relations: Theories and Approaches. 4th Edition. Oxford University Press, 2010. 350 с.
- 28.Human Rights Watch. Human Rights Watch [Електронний ресурс]. URL: <https://www.hrw.org/> (дата звернення 01.05.2025).
- 29.Jakštaitė-Confortola, G. US foreign policy during the Biden presidency: A reset in the US approach towards the EU strategic autonomy? In: Česnakas, G., Juozaitis, J. (Eds.), European strategic autonomy and small states' security: In the shadow of power. Routledge, 2022, pp. 81–92. URL: <https://doi.org/10.4324/9781003324867-6> (дата звернення 02.05.2025).
- 30.Jones, S.G. In the Graveyard of Empires: America's War in Afghanistan. New York: W.W. Norton & Company, 2020. 432 с.
- 31.Kant, I. До вічного миру: Філософський проєкт. Київ: Основи, 1993. 112 с.
- 32.Kissinger, H. Diplomacy. New York: Simon & Schuster, 1994. 928 с.
- 33.Landler, Mark; Cooper, Helene. Obama Will Speed Pullout From War in Afghanistan. *New York Times*, 22 June 2011. URL: <https://www.nytimes.com/2011/06/23/world/asia/23prexy.html> (дата звернення 03.05.2025).
- 34.Levitt, M. Hezbollah: The Global Footprint of Lebanon's Party of God. Georgetown University Press, 2020. 295 с.
- 35.Liberal Leviathan: The Origins, Crisis, and Transformation of the American World Order. Princeton University Press, 2011. 420 с.
- 36.Morgenthau, H. Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace / Revised by K. Thomson and W. Clinton. Boston: McGraw-Hill, 2006. 752 с.
- 37.Murphy, T. Діалектичний підхід до міжнародних відносин: методологічні засади. Київ: Наукова думка, 2015. 185 с.
- 38.Office of the United States Trade Representative. Agreement Between the United States of America, the United Mexican States, and Canada (USMCA). 2021. URL: <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement> (дата звернення 27.04.2025).

39. Randall B. Ripley. US foreign policy adaptation after the Cold War. *International Affairs*. 2019. Vol. 95, № 1. P. 110–130.
40. Reuters. G7 Moves to Cut Russian Banks Off From Swift Payment System. URL: <https://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-g7-swift-idCAS8N2UE03V/> (дата звернення 04.05.2025).
41. Reuters. US Provides \$20 Billion in Sanctions-Backed Loans to Ukraine. 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/us-govt-wants-half-its-20-bln-loan-ukraine-be-military-aid-2024-10-23/> (дата звернення 05.05.2025).
42. Satia, Priya. History's Warning for the U.S. Withdrawal From *Afghanistan Time*. New York City, 27 квітня 2021. URL: <https://time.com/5959806/afghanistan-us-withdrawal-history/> (дата звернення 04.05.2025).
43. Shiraev, Eric B. International Relations. New York: Oxford University Press, 2014. 342 с.
44. Smith, J.A. The New American Security Doctrine: Diplomacy, Technology, and Restraint. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2023. 310 с.
45. The Biden Administration Russia Policy. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/18793665231170639> (дата звернення 02.05.2025).
46. The Crisis of American Power: How Europeans See Biden's America: [звіт] / European Council on Foreign Relations. London, 2021. 35 с. URL: <https://ecfr.eu/publication/the-crisis-of-american-power-how-europeans-see-bidens-america/> (дата звернення 04.05.2025).
47. The White House. Official website of the White House of the United States. URL: <https://www.whitehouse.gov/> (дата звернення 02.05.2025).
48. The White House. Remarks by President Biden on the United States' commitment to NATO and Europe. 2021. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/02/19/remarks-by-president-biden-at-the-2021-virtual-munich-security-conference/> (дата звернення 20.04.2025).

49. U.S. Department of the Treasury. U.S. Financial Assistance to Ukraine. 2023. URL: <https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0126> (дата звернення 30.04.2025).
50. Ward, Alexander. *The Internationalists: The Fight to Restore American Foreign Policy After Trump*. New York: Portfolio, 2024. 368 с.
51. Wendt, Alexander. Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics. *International Organization*. 1992. Vol. 46, № 2. P. 391–425.
52. White House. National Security Strategy of the United States. 2022. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/12/fact-sheet-the-biden-harris-administrations-national-security-strategy/> (дата звернення 05.04.2025).